

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Triplex Statvs; Ecclesiasticvs, Religiosus, & Sæcularis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Sectio II. De Tributis Dubia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80707](#)

SECTIO SECUNDA.

De Tributis Dubia.

CAPUT VI.

Circa eos, à quibus Tributa possint iuste imponi.

DVBIVM I.

Potestas imponendi Tributa competit ex natura rei solis Principibus supremis?

Solus Principibus supremis competit. 22 OMPEIT quidem, quia accipiens a populo eam auctoritatem, ab ipso conuenienter accipit necessaria ad sui iurisdictionem status, & ad necessitates publicas, & ad stipendium ministris inferioribus solendum, militibus, Duci- bus, &c. Sicut enim operario debetur merces, & stipendium, sic Principi debentur à populo necessaria ad dignitatem sustinendam. Alij autem, qui non sunt Principes supremi. Et non habent sua munera à populo non debent exigere stipendium nisi à Principe supremo, à quo officium accipiunt. Quare non possunt populo tributa impone-re, nisi ex speciali Principis concessione. S.c Lessius libro secundacap. 33. dubio tertio numer. 13.

Non competit solis Principibus supremis. 23 Non competit, quia in Republica libera, Magistratus etiam inferiores accipiunt à populo potestatem, sive à Republica, à qualibet stipendio possunt exigere: Ergo possent etia ad huc finem populo tributa imponere, quod tamen est aperte falso. Et quia tributa non solum imponunt pro stipendo Principi debito ad suam dignitatem sustinendam. Sed etiam pro aliis boni publici necessitatibus occurrentibus. Certum autem est, quod Gubernator, & alij Magistratus à supremo Principe constituti possunt aliquando ex iusta causa boni communis exigere à cive priuatum ipsius, ut necessitatibus communis subveniantur. Ad quem finem possunt equos cuius priuati occupare, dominum auferre ipso etiam inuitio saltum solato pretio, ut opus publicam, ac necessarium fiat, periculo virgente, & alia eiusmodi. Sic ut ergo ob necessitatibus communis potest Gubernator obligare huc cine ad te suu impertidam: cum non poterit ob eandem necessitatibus communis obligare singulos cines ad contribuendum modicu, ut necessitatibus succurrant? Plus enim videtur esse auferre ab uno aliquid magnum, quam à multis parum,

quod videatur esse tributum exigere. Scilicet ergo illud primum non superat ordinariam Gubernatoris subordinati potestatem, nec hoc secundum eam superabit. Igitur ex natura rei loquendo non est iuria, aut contra potestatem habentis aliam superioriem posse imponere tributa, seu contributiones necessarias ad munera sibi commissi rectam executionem. Ita Cardin. de Lugo. 10.2. de iust. d. 36. n. 5.

Cum eo opinor, si de natura rei loquamur. 24 De facto tamen certum est, id non posse ab eis fieri Gubernatoribus sine speciali supre- legatione, mihi Principis concessione, vel comissione, quia natura rei de facto Principes supremi hanc potestatem. De facto sibi reserarunt, nec censem illam concessum aut aliud in ordinaria gubernativa potestatis con- dictione, nisi id exprimat. Totum ergo hoc pendet ex septimi principi voluntate, qui potest gubernandi potestatem concedere si- ne, vel cum hac limitatione. De facto autem semper limitare eam intelligunt adeo, vt etiam si Rex constitutus aliquem vicarium suum, ut Vice-regem generalem, eique Regalia concedat, non censeatur adhuc hanc potestatem concessisse, nisi exprimat. Sanchez à Lugo citatus ubi supra.

DVBIVM II.

Civitas, vel communitas Principem superiori habens, potest aliquando Principis facultate contributiones ad publi- cas necessitates imponere?

Potest quidem imponere quedam onera, 25 *qua Collegete vocitantur, vel ad reparanda* *potest im- moenia, pontes, vias, modò non imponuntur ponere col-* *peregrinis & id fiat conuocatio ciuiibus, vel letis.* *qui eorum vocem habent, quia haec Collegete* *anquibus ciuiibus acquiuerit non videntur* *else tributa. Sic Caiet. sum. v. Vettigalias in-* *qua Lessius l.2. cap. 33. dub. 3. numero 15.* *Valsquez opusc. de restitutionib. dub. primo* *numer. 5.*

Minime potest eiusmodi contributiones imponere. Quia quod illa vocentur Colle- 26 *cta vel vettigalias, aut tributa, parum re-* *fert, & in re tributa sunt. Quod autem non* *extorqueantur ab iniitis, sed à contentientibus* *non sufficit. Nam quando minor pars dif-* *fentit, adhuc ab omnibus exigitur, & illi qui-* *dem iniiti solvant: Ergo ex precepto supe-* *rioris obligantis, qui alius else non potest, nisi* *communitas que eo tali obligat subditos:* *Habet ergo iam communitas illa potestatem ad*

^{ad imponenda tributa sub collectarum nomi-}
 ne. Ita Cardinal. de Lugo tom. 2. de iustit. d.
 36. num. 7.

Placet Doctoris sapientissimi obiectio.

Vnde ne concedamus communitatem habere de facto potestatem ad tributa imponenda dicendum est, ex natura rei posse civitatem sub principis dominio existentem, ad sui gubernationem contributiones necessarias ciuibus imponere, si id à principe non prohibetur, vel si eius consensus tacitus, vel expressus accedat: propterea de facto accedit ad eiusmodi collectas, quas vel legge & concessione expressa in certis casibus imponere permittuntur: vel certe ex tacito principis consensu, qui hanc confitendum agnoscens, & non prohibens, eo ipso videtur, tacitum consensum exhibere. Potestas ergo extendet tam, quoad quantitates quam quoad personas, que solvere debent, & quoad alias circumstantias, quanum principis concessio extenditur. Quae in variis locis varias limitationes, aut extensiones habet iuxta varias leges & consuetudines municipales, quae consulendae sunt, ne excedantur.

D V B I V M IV.

Princeps infidelis potestate Tributa imponere à Christianis per eius Regnum transcenibus soluenda, licet Regnum illud Princeps infidelis à Christicola Rege usurparerit?

²⁷ **M**inime potest, quia Christiani mercatores, v.g. per illud Regnum transcenentes, non tyranno illi, sed proprio Domino tributa debent. Ergo Princeps nequit ab eis tributum exigere. Sic D. Antonin. Hostienf. Tabie. Archidiac. Angel. Rosel, quo affert Sanchez l. 6. consil. capite quarto dub. 5.

Potest equidem, tributa huiusmodi infidelibus principibus, tyrannis etiam debentur. ³¹ **P**otest quia Nam hosti est fides seruanda Cap. Innocens dem. 2. 2. q. 14. & Cap. Noli 2. 5. q. 1. Et quia licet Princeps infidelis iniuste alienum Regnum usurpet: illud tamen dominium non pertinet ad mercatores transcenentes, sed ad Principem Christianum cuius regnum illud erat. Quare non possunt mercatores Christicola illi compensare sibi, tributi usurpatione. Ita Reinerius apud Sylvestrum vers. Gabella 3. 9. 4.

Probabilius distinguo inter Principem infidelem iusto titulo Regnum possidentem, & illum, qui iusto titulo illud possidet iniuste à Christianis ablatum. Primo dixerim Principi etiam à Christianis tributa deberi transcenibus, vel mercatoribus. Secundò minime nisi præcedat pactum de illis soluendis. Prima partem probro. Quia ille est verus, ac legitimus Princeps, quare ab omnibus in natura ei tributum est debitum. Ergo sicut Christiani transcenentes per alterius Principis Christiani Regnum debent, illi tributa iusta solvare. Sic etiam debebunt transcenentes per legitimi Princeps infidelis Regnum. Secundam ostendo, quia illi non sunt veri Reges, nec titulum habent: ergo eorum leges non obligant, vt pote à potestate non habente conditæ: & con querenter tributilem non obligat Christianos illac transcenentes. Me cum Sanchez vbi supra.

²⁸ **A**cquiri non potest, quia id supponitur in Cap. Super quibusdam. Vnde consuetudine praescribit ius potest aliquod tributum exigendi, de cuius exactioris initio memoria non extat: non tamen potest acquiri ius imponendi noua tributa, vel illud primum angendi. Neque enim ex hoc, quod aliquis possit aliquod tributum exigere, sequitur quod possit noua imponere, vel illud angere: vt constat ex iis, qui à Regem emerunt ius exigendi suis in oppidis tributum, quod Regi soluebatur. Nec textus in Cap. Super quibusdam loquitur de iure imponendi noua tributa, sed de iure exigendi illud, quod ab immemoialis exigere talis Dominus assolit. Sic Alfonsi de Castro l. 1. de lege penal. c. 11. corollar. 2.

²⁹ **A**cquiri non potest, quia, consuetudine etiam praescribit potest ius supremi principatus, quod secum affert potestatem etiam noua tributa imponendi. Ita Medina, Sylvestris, Angelus, Tabiena, Gabriel, Decius, Panormitanus, & alii, quos affert, ac sequitur Sanchez l. 6. consil. cap. 4. dub. 4. Molina tom. 3. d. 666. num. 2. Valquez bīc. §. 1. dub. 1. n. 6.

³⁰ **H**anc præfero sciencia. Verius hoc, sed ubi non est lex prohibens præscriptionem iuris exigendi tributa, vel illa imponendi, propterea est in Hispania. Porro consuetudo imponendi aliquod tributum, non dat ius imponendi alia, vel illud augendi. Ad hoc enim requiritur consuetudo etiā immemoialis imponendi noua, vel antiqua augendi tributa.

³¹ Non potest.

³² **P**robabilis distin guo.

CAPUT

CAP V T VIII.

*Circa conditiones necessarias
ad Tributi iustificationem.*

D V B I V M V.

Princeps, qui sua culpa in paupertatem peruenit, quia prodigiis elargitionibus, luxu, vel alio abuso consumpsit aerarium: potestne Tributum, ad egestatem subveniendam, imponere?

³⁴ Res conditions exigi assolent Nonnulla ad tributi iustificationem. Prima est riferor circa causa iustitiae: haec autem attendimus primam et causam iustitiae, quae occurrere possunt. Vnde etiam P. Sanchez dub. secund. num. 8. infra, si ex ini-qua Reformatio administratione populus debita contraxit, posse ex facultate Regia imponi tributum ad ea debita soluenda, quando ex bonis Rectorum, qui male administrarunt, solvi non possunt.

³⁵ Non potest. Sic D. Antonini Hostiensi, Henricus, Palacios, Rubios, quos affect Sanch. hic cap. 4. dub. 2. num. 8. Gabri. in 4. dist. 15. q. 5. articulo 1. conclus. 2.

Potest planè, quia à iubidis debent principi necessaria ad iustificationem prouideri. Licet autem princeps sua culpa venit ad egestatem, ut hie & nunc ex prelusu debet à subditis subveniri. Ergo potest licetè tributum imponere. Ita Sanchez citatus Molina tom. 3. d. 667. Lelsi. I. secund. cap. 3. dub. 6. num. 48. Vasquez Opus de restit. §. 1. d. 2. 23.

³⁶ Non potest. Sic D. Antonini Hostiensi, Henricus, Palacios, Rubios, quos affect Sanch. hic cap. 4. dub. 2. num. 8. Gabri. in 4. dist. 15. q. 5. articulo 1. conclus. 2.

³⁷ Has sententias ad concordiam adduco, prima sententia vera est, si alia via via Princeps posuit necessitatibus subvenire. Secunda autem vera est, si alia via via Princeps nequeat subiprovideat, ut enim debet subditis contribuire. Notarium vero cum ceteris Doctribus, debere tunc principem moderari, quātum fieri valeat proprios lumentos, ne subditos sua culpa nimis granet: debere etiam populea, quando ad pinguiorem fortunam venerit, damnum illud subditis resarcire, quod principis culpa pati si fuerint. Vnde etiam P. Molina ibi, num. 5. peccata principes piaculo iniusticie, quando inordinatis sumptibus, immoderatisque largitionibus pericolo se expounant granandi populos in futurum: & ideo conseilium, & Thefaurarios præuenire debere, & in iceri scrupulum in humusmodi sumptibus ob periculum granare, cui se principes exponit populos nimis exactioribus aggranandi, occurrere postea necessitate præ-

sertim, cum bona illa, quæ principes prodigunt non sunt eorum libera, sed ei à populo data ad defensionem Regni, & ad communes necessitates, quæ occurrere possunt. Vnde etiam P. Sanchez dub. secund. num. 8. infra, si ex ini-qua Reformatio administratione populus debita contraxit, posse ex facultate Regia imponi tributum ad ea debita soluenda, quando ex bonis Rectorum, qui male administrarunt, solvi non possunt.

D V B I V M VI.

Eftne iustum Tributum, quod ex rebus que communiter ad usum vita humana emuntur soluendum imponitur, ut ex pane, vino, olio, carnisibus?

³⁹ Dixi, triplicem conditionem assignari ad tributum iustificationem, primam autem esse causam iustitiam, de qua dub. 6. Secunda recolocanda autem est proportio tributi cum necessitate, vel causa propter quam exigitur. Tercia est proportio geometrica in tributi impositione seruanda, ut scilicet, si ad necessitatem conditioni, non omnibus communem, sed aliquorum imponitur, si primo loco grauentur, ad quos necessitas illa ipectat: sique non potentes, ab aliis exiguntur; quatenus membra eiusdem corporis debent sibi innicem subvenire. Si vero necessitas sit communis, omnes communiter, & quod fieri possit æqualiter grauentur. Äqualiter, inquam, æqualitate ac proportione geometrica, ut ij. qui maiores vires habent, plus soluantur, & qui minorem, minus; alioquin non distribueretur onera communia æqualiter æqualitate formalis, sed æqualitate materiali, que est lumina inæqualitas: ut si parvulus, & viro adulto æquale pondus singularis deportandum imponatur. Hinc quesiri, an sit iustum tributum, quod soluendum imponitur, ex rebus, que communiter ad usum vita humana emuntur, ut ex pane, vino, olio, carnisibus?

³⁹ Non est iustum. Quia in iis æquem, & Non est plus grauans pauperes, qui plures filios iustum habent ad quos alendos, plura emunt. Addendit, & nobiles plura ex iis habere ex suis possessionibus, absque eo quod emere cogatur: atque ideo nihil solvantur papares vero, qui debent pretio emere, eorum tributorum totum pondus apparet. Sic Alfonso de Castro, Driedo, Bernar. Hostiensi, Angel. Tabie. Caiet. Sotus, Ledes, quos fecerit Sanchez libro sexto conf. capit. quari. dub. 44. & 45. Tolet. Zanard. Sayr. Roland. & alij, quos affect Diana parte secund. tratt. 3. resolut. 2. 8. dicens id est probabile, & Bonac. d. 2. de corr. 9. 9. pun. 1. nn. 5.

In iusto quidem est. Quia conuenio potest talis tributi prohibitionem abrogare. Sed hæc ratio non placet. Nam si tributum iniustum sit ob inæqualitatem, iniustitia illa erit contra ius naturæ, atque ideo non poterit conuenire contraria portari: sicut viatura non poterit conuenire villa, nisi redi. Aliter, scilicet probo. Quia seruatur æquitas, quantum seruari potest. Nam

Nam licet pauperes cogantur emere: plus a tam
en emunt diuites & nobiles vno die pro
pter maiorem familiam, quam alint, & pro
pter lautiorem victum, que vntur: quam
pauperes emant vno mense, qui panderibus
contenti, parcus viunt. Ita prima ratione ni
tetes Sylvestr. Angl. Nar. Gabr. Rofel. & alijs,
quos lequitur Sanch. dub. 4. & 45. Valq.
opus de restit. §. 1. dub. 2. m. 30. Molina. 10. 3. d.
669. Suar. de legib. 1. 5. c. 15. n. 3. Azor. Malder.
Ioan. de la Crux. Tarran. Reginald. Molfel.
quos refert, ac sequitur Diana vitru.

⁴¹ Hoc probabilis esse defendeo. Nam si tribu
tum imponendum esset taxando c. iusque
vires & facultates, à singulis exigendo, quod
solvere possunt, difficultus id fieret, & magis
grauarentur subditi proper dependentiam
ab exactoribus, & ministris, quoniam indicio
taxando essent facultates, ac vires singulorum.
Quare liberius hoc alio modo pauperes etiā
contribuant, quam si illo alio modo con
tribuere deberent.

DVBIVM VII.

Pauperes, qui defraudent tributa impo
sita in his rebus communibus, quas
ad proprium usum emunt, vel as
portant summe peccati mortaliū dam
nandi, & obligandi ad restituionem.

⁴² D Amnandi peccati sunt, & ad restitu
tionem obligandi, qua tributa in iis re
bus imposita sunt iusta. Nam quod aliqui pa
uperes sunt peres plura emant, quam diuites per accidentem
& ad restitu
tionem obligandi. est ad conditionem proportionis: cum plures
etiam diuites multo plura emant, plures enim
agricolæ pauperes ex his fructibus plerum
que necessaria habeant, diuites vero e contrario
in plurimum ea emere cogantur, scilicet
enim sunt diuites, qui carnes, vinum, oleum
non emant, aliaque, que plures pauperes pot
ius vendunt, quam emunt. Unde ex hoc cap
ite nequeant pauperes excusat. Peccant ergo
graniter, ac restituionem sunt obnoxii, si ex
pretatis rebus tributum defraudent. Sic Nar
uar. Rofel. Sylvestr. Angel. & alijs, quos refert,
ac lequitur Sanch. hic dub. 4. & 45.

⁴³ Non sunt damnandi peccati letalis, nec
obligandi ad restituionem, quia tributa in
illis rebus imposta non sunt iuxta proportionem
geometricam in eorum impositione fer
randam. Si ergo iusta non sunt: vndenam
defraudentes ea gravi piaciulo sunt damnan
di, & obligandi ad restituionem: Ita Hostiens.
Caiet. Sotus. Ledel. quos refert Sanch. cap. 4.
dub. 4. & tenet ipse n. 7. indicat Leff. dub. 8.
num. 55.

⁴⁴ Probabile admodum esse indicio, non facile
esse damnandos gravis piaciulo vel ad restitu
tionem obligandos: cum tot habeant. Auto
res graves, qui huiusmodi tributa licita esse
negant. Saltem quando non constat de tribu
tu iustitia.

Escob. & Mend. Thes. Mor. To. VII.

DVBIVM VIII.

Gabellarius, seu exactor tributii regij
potest ista conscientia illud exige
re, quando iniustum presumitur ob
aliquam ex tribus conditionibus non
seruatam?

⁴⁵ V Idem ad iustitiam tributi tres necessa
rio requiri conditiones, nempe causa Status qua
iustitiam, tributi cum necessitate proportionē fisionis.
& geometricam aequalitatem. Quæsito ita
que est, an si præsumatur, aliquam ex his
conditionibus in tributi impositione deficer
possit gabellarius, vel exactor tributi regij
tua conscientia illud exigeret?

Minime potest, quia si Rex ipse imponere
illud non potest, nec iuste percipere: come
quæter exactor id exigere, vtique cooperator potest.
malum, non valebit. Sic Doctores multi aiseren
tes necessariam esse illarum conditionum exi
stentiam ad tributi iustitiam.

Potest sane, quia ad eum non spectat tri
buti iustitiam vestigare: & iusta illud exi
gere imponens id operatur ex nomine. Ita n.
alij. gratias Doctores Sanch. dub. 4. 5. n. 9.

⁴⁶ Exstimo posse illu tuta conscientia tributū
exigere, quamdiu ei de illius iniustitia clare ⁴⁷ Hoc verina
non constat, debet enim presumere pro tri
buti iustitia præsumt in tanta opinionum
varietate.

DVBIVM IX.

Affum (vulgo Sissa) impositum propter
ipsius civitatis, vel loci utilitatem, in
quo imponitur: exigitur in iste ab
exteris illuc confluentibus?

⁴⁸ N On exigitur iuste, quia cum causa per
tinat ad tolos ciues, non debent exteri ⁴⁹ Non exigi
ad eam communiam minime perti
tutur, in
gentes graui. Sic Sylvestr. Angel. Caiet. Ta
bie. Angl. Medina, apud Sanch. dub. 4. 5. n. 6.

Iuste exigitur, quia si exteri non soluerint,
multi ex incolis frumentos le exteros emendo. ⁵⁰ Iuste exigi
non soluerint. Et quia exteri plerumque etiā tur.
frumentos bono, alle communis fontis, pontis,
vie, propter quod illi loco tributum imponi
tur, ita Sanch. ibi. Valq. hic 5. 1. dub. 2. num. 3. 2.
Molina 10. 3. d. 669. n. 3. & alijs.

Hanc sententiam veriorem esse indicio, quia
incolae etiam huius loci, quando ad alias ci
vitates, vel loca confluant, illorum tributa lo
corum soluent. Quare non sit inæqualitas, si
incolae aliorum locorum cogantur, & ipsi
solvere tributa huius loci ex pacto tacto, in
ter homines diuersorum locorum iure gen
tium imito.

D V B I V M X.

Procurator, qui ciuitatis nomine adesse comitis, ubi de imponendo tributo agendum est, si certus sit rem esse iniuste concludendam, nec illius suffragium esse profuturum nisi ad odium sibi conciliandum: teneturne adesse, & pro veritate loqui.

⁵²
Nonnullus
suppono.

*P*rocedit difficultas haec & sequentes in iis solum Regnis, & locis, in quibus Princeps non potest tributa imponere noua si non subditum consensu, quem petere solet a communitatibus, vel ab iis, qui eas representant in comitis publicis, seu in Parlamento totius Regni, quo solent confluere qui electione, vel ite suffragium habent: ibi autem a rege huiusmodi tributa petuntur ob virgentes necessitates. Profecto, ad quos pertinet ferre suffragium, si timent, rem iniuste concludendam esse, & suffragium suum posse conducere ad id impediendum tenentur adesse congressui, & conari ad impedendum: Nam licet non teneat seper Decarationem adesse communitatibus, his communibus tenentur, tamquam quando de re gravis momenti est discernendum, propter obligationem, quam exhibunere suo habet bono publico consulendi Doctores communiter. Quando vero certus ille esset, rem esse iniuste concludendam, nec eius suffragium profuturum, nisi ad conciliandum sibi odium & iniuriam sine ullo fuctu: quæsternum, num teneatur conuentu adesse, & pro veritate loqui.

⁵³
Teneat
sane.

⁵⁴
Non tene-
tur.

⁵⁵
Hoc verius
michi.

*Tenetur profecto, quia quilibet Christi-
cola obligatur veritatem antere, quando ex si-
lencio illius ipsa leditur, insultante iniustitia,*

*quod victoriam aduersus veritatem, nullo dif-
fidente, fuerit consecuta. Sic nonnulli Do-
ctores pie quidem & vere.*

*Non tenetur, quia cu[m] ex eius praesentia mul-
lum bonum publicum potest sperari: non obli-
gare adesse cum tanto onere. Ita Lefel sum.
10.2.17.7.c.2.concl.24.Ioan.Valerius simili, &
Nicolans Garcia, quos affert, & sequitur Dia-
na 10.1.17.17.de parlamen.refol.18.*

*Verius plane hoc. Solummodo enim quis
queritur ex minore, ad impedendum damnum
commune cum damno etiam proprio, si vi-
tilitas speratur: non tamen ad proprium dam-
num lubeendum, sine spe publicæ utilitatis.*

D V B I V M XI.

*Si is, ad quæspectat ius suffragij proba-
biliter iudicium formet de iustitia tri-
buti, sed probabilitus iudicet esse iniu-
stum: potestne licite tributo conser-
tire?*

⁵⁶
Questionis
status.

*Profecto quando aliunde notitia haberi
non potest, is ad quem pugnat suffragij
ferre: potest credere Regi attestanti, de
gradu sua necessitatis, & impotentia alter*

*libigemendi: si aliud in contrarium non con-
stat, vel nisi argumenta sint fortia ad dubi-
tandum de eius veritate in circumstantiis pre-
sentibus. Quid vero, si ille probabile indicu-
efformet de tributi iustitia, sed probabilitus in-
dicet esse iniustum. Potestne licite tributo
consentire.*

*Minime potest, quia illi, quos ciuitates ad
comitia immittunt, debent else quasi econo-
mi, & curatores iudiciorum, seu ciuitum,
quorum nomine tributum acceptant: quo
titulo amplecti debent partem probabi-
liorem. Neque enim fideleri suo moneri fa-
cit fatus economistus, qui cum in promptu tri-
ticum melius æquali precio comparare domi-
nino potest, minus bonum comparat nec
Medicus, qui ex duplice medicamento eligit
minus tutum tutori recto æquæ facile. Cum
ergo de bono Republicæ agatur, cuius
hi curatores, seu economisti sunt, & proba-
bile sit tributi cōmodum, sed probabilitus eius
incōmodum gravius: non satisfacit ino mun-
neri, si probabilitori parte reliqua, probabiliti
iustitiam tributi amplectatur. Sic Diana p.1.m.
de parlamen.refol.20.citans P. Vatq. kic.6.5.
3.dub.5.n.75. Ille tamen loquitur de Rege
imponente tributum, qui quoniam index est
inter bonū cōmune, cui fabueniendū, & inter
subditos, quibus tributū imponit: debet se-
qui probabilitori parte, sciat index in sententia
ferēdālioquin nō consulti, propterea debet Re-
publicæ diligendo partē minus probabilem, &
securā. Nos vero nunc loquimur non de Re-
ge, sed de subditis acceptiib[us] tributum, qui
quidē indices non sunt. At tamē sunt(vii dixi)
sicut economisti & curatores ciuitum, quoru[m]
nomine tributo conuentū, quo quidē dūlo
idem quod Rex, & index præliaze tenentur.*

*Potest equidem partē minus probabili ad-
hærescere. Quia quamvis alij Doctores pro-
p[otest] q[uod]li-
babilius abnegent, Decurioneum illam, (vol. dem.
gariter Procurator de Corit.) subfesa perci-
culo grauandi amplius Rem publicam si op-
tionem probabilitor[um] non amplectatur, alia
tamen probabiliter fatis absenterat id periculum
nō subfesse; cui iudicio probabiliti in fredo suf-
fragio si se Decurio conformerit, id hoc eligit,
vt malū illum impedit, quod probabile est
vergere in gravius Republicæ detrimentum.
Porro economistus ideo peccat, qui emplo
meliori tritico, nullum periculum subit at ve-
ro in calistro si tributū erat necessarium, eo
quod sententia probabiliti illa alserit maius in-
flare periculum, si tributum imponit non conce-
derat: uta id conscientia gerere potest. Ita
Suar.1.5.de legib.128.n.19.Navar.1.3.de refu-
s.1.n.268. & 269.Cardin.Lug.10.2.de inf.d.
36.n.34.citans infup[er] Lessiam.*

*Hanc sententiam in praxi admolum esse
probabilem alsero, & mihi eligo. In utraque Hans de-
autē sententia concedendum viderit, quodā q[uod]dā for-
ex negatione tributi rixæ, Principis indigna-
tio, scandala, ac similia timetur, & exiguum
vel nullus ferè fructus ex negatione sperant,
quia vel alij plures contentient, vel adhibita
nova suffragiū sollicitatione imperabunt:
posse multo magis suffragiū amplecti
partem probabiliti de iustitia tributi, pro-
babilius reliqua. Quia obligatio eligen-
di partem probabilitorem à Procurato-*

Sect. II. de Tributis Dubia. 303

re (sicut ab economo) non procedit, quando alia circumstans parē illā reddantur. Non enim tenetur economus melius triticum comparare cariori preio, nec Medicus melius medicamenta in adultero ageret, quod difficultius est. Cū ergo negotio tributi maiorem difficultatem affert, sufficit per medium probabile, quale indicatur tributu concessio, bono communi prouidere.

D V B I V M XII.

¹udicandumne est iustum illud tributum, quod imponitur huic Regno, vi Rex alta Regnauerit ditionis defensat?

⁶⁰ Indicandum non est, iusta Regnum est, in ratione status parum experti.

⁶¹ Indicandum plane est iustum esse tributum, quia est huini Regni in colis admodum necessaria humido contributio: cum hac occasione pace interna, & domestica frumentum, quam non haberent, si aduersari Regem debiliorum invenientes, reliquias alios Regnis, bellum converterent ad hoc ipsum Regnum, quod nunc quiete potitur. Ita Valquez hic c. 6. §. 3. dub. 1. n. 6. doctissime (de more) hoc punctum versans.

⁶² Autoris resolutio. Crēt tributa, que subditis ad praesens soluuntur, se atendimis gravissima videntur, si examinatur accuratē iusta plenarique sunt, & ipsi subditis necessaria. Locus integer P. V. Valquez legatur, qui multum conseruat ad effrumentum indicium probabilissimum de hancib[us] tributi iustitia, & ad perspicuum, id tributum aequaliter ad huic Regni eundam pacem ad hostes ex alio Regno profligandos, vel acerrimam in illud, reprimendos, exiguntur.

D V B I V M XIII.

C A P V T . IX.

Circa obligationem. Tributa soluendi.

D V B I V M XIV.

Estne obligatio in conscientia soluenda? Tributa?

⁶³ Non est obligatio in conscientia soluendi tributa. Quia leges tributo rum sunt ut in plurimo pena les, quae non obligant ad culpam, sed soluū ad peccatum. Vnde penteentes vergenti non sunt inniti ad restituendam, quod fraudaverunt. Ezeb. & Mend. Thol. Mor. Tom. VII.

Sic Angel. & Henric. apud Sanch. hic cap. 4. dub. 1. n. 3. Naval. sum. o. 13. n. 55. & 60. Beia, & Duar. apud Dianam 10. 1. 1. de legib[us] refol. 19. & probabile indicat Leibl. 2. c. 3. 3. anb. 8. n. 55. & Bonac. de contr. d. 2. q. 9. pun. 1. n. 3. Sā v. Gobell. n. 6. Mald. 2. 2. 17. 3. & 6. dub. 15. 64

Erit in conscientia obligatio. Quia tributum Obligatio non debetur ut poena, sed ut stipendum iure est in conscientia debitum Principi, ad suum conscientiam, & bonum publicum sustinendum.

Quantitas vero nisi pacto taxetur, deberet legge taxari, qua lege posita, tributum Principi ex lege naturae debetur: in eo & Publicano, in quem totum Regis ius ex conductione, facit translatum. Ita Gabri. Medina, Sylvestr. Conar. Caiet. quos affert, & sequitur Valquez, hic §. 3. dub. 2. n. 16. Lessins ubi supra Turrian. 2. 2. d. 46. dub. 1. Molina 10. 3. d. 674. Vega, Graf. Fernand. Megala, Ledet. entier. Suar. Narrat. quo affert, & sequitur Diana citatus.

Ego autem cum Cardinali Lugo tom. 2. de Quid dicendum. iustit. d. 36. n. 39. alterio, in hoc pancto aliqua

dum. esse certa debere, al. quia in dubium renocari. Certum est tributa iusta, in quibus deest causa, vel necessitas iusta, ut imponantur, vel alia quelibet conditio ex illis tribus, qua supra assignatione debet in conscientia etiā quando petuntur nisi forte sint solū iniusta quoad excessum, tunc enim debentur quoad eam summam, in qua sunt iniulta, & non excessum, in quo solū iniusta exponuntur. Certum est tributa iusta debet in conscientia eo modo, quo lex obligat, ut solvatur. Quare si lex obligat, ut solvatur etiam non petit, & haec iusta sit obligatio erit in conscientia ea solvendi, antequam petatur. Quia lex obligat, & determinat illam summam pro stipendo debito Regi ad suum statum tuendum, quod stipendum populus dare tenetur, Regi pertinet. Si ergo Rex petit per leges, ut solvatur absque alia noua petitione: vnuquisque debet ex se illam summam solvere, ut contingit in decimus, que in conscientia, & ex iustitia debentur, etiam non petit; quia Ecclesia lege sua id postulavit.

D V B I V M X V.

Leges tributorum suntne de facto tales, que exigant, tributa dari a subditis ex se ipsis sine alia petitione: & leges patentes tributa suntne ita tuenda ut obligent in conscientia subditos cum onere restituendi, si non obediunt.

⁶⁶ D E facto tales sunt, ut etiā tributa non petantur debet impendi, quia non potest Rex sine hisce contribuionibus subsistere, & Regni necessitatibus prouidere: Ergo leges tributorum exigunt in conscientia non petitam solvi. Si vero non solvatur, qui retinet, ad restituendam obligatur. Sic Valquez citatus à Cardin. Lugo ubi infra, accipiens, hanc posse ex conscientiae introduci, quod Regi non assignetur, & solvantur sufficiēs stipendiū pro lege, & pro publicis necessitatibus sufficiēs: sicut nec cōmetodo facere potest, quod Ecclesia Ministris stipendiū necessarium non solvatur, quia utrumque est.

Etiā si non petantur, solvi debet

Cc. iace

in re naturali debitum. Ergo ne Regi necessaria deficiant, lex tributorum exigit, ut vel non petita solvatur.

⁶⁷
Solutio
non
debent, nisi
petantur.

Leges quidem obligant ad hoc, ut subditus ex industria non occultet merces, vel fratribus utatur ad fugiendam tributi solutionem, non vero ad hoc ut ipse querat exactores eius quae sponte tributum offerat, quia id iam Regibus constat, à pluribus subditis gerendū. Ceterè si tributa ab omnibus etiam non petita solvuntur excedens proculdubio quantitas illa id quod Regi à subditis debetur, cum de facto soluta solvin, quādō peccantur, sufficiat, lex ergo, que de facto cogere ad solvendam tributum non petita, non esset, iusta, quod illam circumstantiam, quia obligaret ad solvendam quantitatem excelsiorum supra Regis necessitates. Ergo ut iusta sit ea lex, & obligare possit, debet solum obligare ad eam quantitatem que ex tributi petitis colligi potest, non vero ad illam excelsum, qui de facto necessarius nos indicator, præsertim cum attenta conuetudine contraria, & certitudine antecedenti, quod lex in alio sensu illo non obseruat, lex illa non deseruerit nisi ad illaqueandas conscientias subditorum fine fructu, & per consequens ex hoc etiam capite esset etiam inutilis, & invalida. Ita Sotus, Tabie, Henrīq. valati. Ledelma, Angl. & alijs quos refect, ac sequitur Lugo 10.2. de inf. d. 36.n.42.

Ego autem consilium P. Molinae ^{67.4.n.9.} dicitur, dixerim, nonendum esse populum ad tributa soluenda, & ad benē & iustē de illis indicandis, ac præsumendum: & antefactum confundendum esse, ne defraudentur, post factū verò, sed defraudantib; si promittens certo, vel probabilitate, sibi persuadet in tanta tributorum multitudine esse aliquid injustum, quod ipse solvit, vel multitudinem ipsam esse minima, & excelsiam, vel se attente qualitate sua persona, & negotiorum ex reliquis tributis, que non defraudavit, competenter contribuisse ad necessitates publicas: non esse cogendum à Confessario ad restituionem; hac verò doctrina prudenter, & cum dexteritate magna vtendum esse solum, ne Sacramentum penitentiae reddat nimis gravis, & ne viam salutis præcludat multis, qui esto à Confessario obligentur, non restituent, & aeternam damnationem incurant. Ceterū curandū esse, ut populus semper ab obedientiis Principibus inclinetur, ut Reipublica pax, & obedientia, reuerentur, que Principibus debita conferuntur.

DVBIVM XV.

Si gabellarius, vel custos simpliciter interrogat de mercibus, quas aliquis adfert vendendas, & minorem esse quantitatem sine iuramento respondet: obligaturne ad restituionem?

⁶⁹
Nonnulla
suppono.

Vando gabellarius se remittit conscientie illius, qui solvere debet tributum, & dicit simpliciter, ut soluat iuxta id, quod

portat, vel quod emit, aut vedit, si sub iuramento interrogat demeritū quantitatem, tenet in conscientia, & cum onere restituendi totā quantitatē manifestare si iurare vult, potest enim nolle iurare, teste Navarro apud Sancium el tandem. Quod idem ipse Sancius dicit, quando gabellarius, vel custos committit conscientia vendentis, ut dicat verum. Quod autem quando non remittit conscientia, sed simpliciter interrogat de mercibus haud iuramento petit? tenetur fateri veritatem cum obligatione restituendi.

Non obligatur ad restitutionem etiā mētiatur, & mercū occulteret quantitatem. Quia ⁷⁰ Non obli videtur exigere cum toto rigore, cum pollet sub iuramento, vel alio modo aliquid ⁷¹ restituere. Sic nonnulli, quorum sententiam Sancti Petri. Sic nonnulli, quorum sententiam Sancti Petri. ⁷² adhuc probabilem. *l.3. confil. c.4. dub. 10.n.13.*

Ad restituionem obligatur, Quia gabellus ⁷³ petit, tenetur solvere eam & iam tunc peccat. *Adreb. Ita Sancti, ibid. docens hanc sententiam eue. non nobis probabilem. Contingit. Cantic. L. 2. ann. go tom. 2. de inf. d. 36.m.45.*

Hoc verum iudico, quando tributum ⁷⁴ istum, & debatum peccat: lecus si adhuc per ⁷⁵ sententiam, minima, & excelsum esse putatur, *Antritius* vti ipse Cardinalis annotat.

DVBIVM XVI.

Si postquam cessauit omnino causa Tributi iuste exigendi, transit tempus, de cuius initio non constat, & semper Tributum solutum fuit: idge sufficit ad Tributis iustitiam?

⁷³ Si causa, ob quam tributum fuit impostum Sommio celsanis: certum mihi, celsare tributum iustitiam, & obligationem illud soluendum lo. nisi alia causa, vel necessitas subrogata fuerit, quæ sufficiat ad illud iustificandum. At si sola celsat ad tempus, & princeps manet cum obligatione prouideret, quando necessitas occurrit, prout occurrere adhuc potest, eo titulo tributum poterit persenerare. Anton. Alfon. de Castro, Caier, Angl. Tabie, Rosel, & alijs plures, quos affect, & sequuntur Sancti. *l.3. confil. c.4. dub. 8.m.2.* Quod fieri vero non si postquam celsanis, omnino causa, transit tempus de cuius initio non constat, & semper tributum solutum fuit id sufficiat ad tributi iustitiam.

Sufficit quidem, quæ consuendo antiqua sufficit ad iustitiam tributi, ut colligunt ex Cap. super quibusdam, de verbis signific. Et quia sicut cetera iura praesciri possunt, poterit etiam ius praesciri. Sic Ioan Medina *C. de restit. q. 14.*

Minime sufficit, quia vel Princeps praescribit illud ius, ita ut tributum sibi debeatur ut priuatis perfone, sicut alia bona sua, vel soli sub titulo tributi. Non primo modo, quia supponimus, sepe solutum esse, & solu ut tributum, & eo modo quo cetera tributa, hoc ante modo praescribi non potest, causa celsare, quid quod solvit ut tributum, debet solvi esse, taliter ad satisfaciendum debito naturali Regni coferendū Regi,

Sect. II. de Tributis Dubia. 305

Regi quae necessaria sunt ad suum statum,
& ad communem indigentiam: qua ratione
cessante, impossibile est, quod detur ut tri-
butum, cum deficit eius essentia. Ita Cor-
duba, quem refert, & sequitur Sanch. l.3.
confil. cap. 4. dub. 8. n. 4. Valsquez hic dub.
5. num. 58. Nuauara lib. 3. de restit. cap. 1. p. 3.
dub. 1. 1. Turrian. 22. d. 46. dub. 4. n. 4.

⁷⁶ Hanc sententiam longe veriore esse indi-
Hoc verius co. Nam tributum illud in causa nostro singu-
lare*indico*. Iis annis solvendum est propter titulum no-
rum, neque propter praesentes necessitates:
non propter titulum precedentem, sicut alia
bona privata. Si ergo debeatur iure prescri-
ptionis iam non solueretur amplius ob tributum,
cum deficit tributi essentia, que est solvi
ad subvenientium necessitatibus Regis. Re-
pugnat ergo, quod manendo, intra rationem
tributi praescribi possit, causa necessaria ad tri-
butum deficiente.

D V B I V M XVII.

*Quando Princeps non praestat ea, ad
qua Tributum impositum, ac concessum fuit, subditi tenenturne soluere?*

⁷⁷ *Nov tenē-
tur soluere.* **S**olvere non tenentur, quia Princeps obli-
gatur determinate ad ponendam causam
ob quam tributum est: sicut custos obli-
gatur ad vineam custodiendam, & debet ex
contracta & ex iustitia vineam custodiare,
quod si emitat, licet poterit stipendium ei
denegari. Igitur Princepi omittenti id, ad quod
tributus assignatur, omnime ei debetur. Sic
Caiet. v. Petrigal. Syllvestr. v. Gabella 3. q. 3. &
9. Sanch. l. 3. confil. c. 4. dub. 8. n. 5. citas alios
Gibr. apud Valsquez hic. §. 3. dub. 4. n. 49.

⁷⁸ *Soluere re-
stentur.* **T**enentur soluere, quia si bono animo
Princeps accipit tributum, scilicet ut expen-
dat in id ad quod solvatur, licet quidem ac-
cipere, & subditi tenetur illud soluere, licet
princeps postmodum male expendat: non
enim subditi id debent presumere. Ita Val-
quez ubi supra.

⁷⁹ *Auctoris
resolutio.* **E**go quidem idem assenserim: addo tamen
flex frequenter malo viu constaret timendum
esse quod Rex etiam in futurum tributo ma-
le veteret, posse subditos non soluere. Quia
saltem vius illius tributus, etiam si iuste exige-
atur non debetur Regi committi, cum ti-
metur abutus; licet enim ille habeat propo-
sitione bene conspiciendi, & licet exigat: sub-
diti non tenentur illi credere.

D V B I V M XVIII.

*Princeps non praestans ea, ad qua Tri-
butum concessum fuit, tenenturne illud
restituere?*

⁸⁰ *Restituere
non debet.* **N**on debet restituere tributum acceptum
sed domina sequita, ex eo quod non in-
sumptu in publicam utilitatem, ad quod
concessum est. Quia Princeps solvendo
Est. b. & Mend. Theol. & Moral. To. VII.

sub disuertione teneatur vel ad expendendum
tributum in iis, ob quae datur, vel ad resti-
tunda domina sequita. Sic Medina C. de re-
spons. q. 14. §. Alina dubium.

Debet quidem restituere tributum. Quia
Princeps non obligatur disuertire solum, Debet re-
sta determinat ad causam ponendam: sicut finitare.
custos non obligatur solum disuertire ad
custodiendam vineam, vel restituenda domina;
sed debet ex contractu & ex iustitia vineam
custodiare, nec potest id sine iniustitia omite-
re. Ita Valsquez in presenti §. 3. dub. 4. n. 50. & alij.

Hanc Doctoris sapientissimi sententiam
plexus, sic eam expendo. Si Rex exigit ⁸² Hanc eligo
tributum sine animo expendi in publicam
utilitatem, sed in alios vius, tributum est intra-
lido, & iniustum: carec, enim debito sine utili-
tate publica: atque ideo illud Princeps re-
stituere teneatur, quia sine titulo acceptum si
postea mutato animo, in communem illam
utilitatem infimeret, & debet etiam domina
refaciere. Si vero Princeps bono animo tri-
butum accept, & postea male expendit, scilicet,
non in id opus, ad quod fuit ei collatum, vt
ad potem, fontem, viarum reparacionem, via-
rum custodiam: teneatur postea tantudem
de suo in illud opus infumere. Quare subditi
poterunt non solvere sequenti anno; quia pro
eo anno princeps debet id quod iam pro an-
no precedenti accepit, & male expenderat,
restituere.

D V B I V M XIX.

*Mercator, qui ex venditione debet ga-
bellam soluere, occulito rem Petro ven-
dit, ad gabellam defraudandam:
Petrus tenetur restituere, eo quod
fraudatione fuerit cooperatus?*

Tenetur restituere, quia is, ad quem ⁸³ Restituere
merces titulo emptionis venient, non soluta gabella debita ex venditio-
ne, debet in conscientia eam soluere;
est enim onus realis, quod cum ipsis
meribus transit. Sic Sylvestr. v. Gabella 3. n. 8.

Non tenetur. Quia illud non est onus ita rea-
le affixum mercibus, vt Princeps haberet iā. **N**on ten-
tum dominum, sed ad suum statum feruntur restitu-
merces secum hypothecā pro gabella solue-
re. **R**ecad hoc tamen debet fieri execuicio in bonis
vendoris, & intentati actio contra ipsas hy-
pothecas. Non ergo tenetur empior nec ratione
rei accepta, quae non erat sub dominio
Regis, sed vendoris; nec etiam ratione iniu-
ste acceptancei. Ita Sanch. l. 3. confil. c. 4. dub. 12.
Molina ex parte 10. 3. d. 675. Lefsi l. 2. c. 33.
n. 9. At Molina & Lefsi non loquuntur ex-
perte, quando vendor ex industria occulito
vendit ad hunc finem, sed quando quis emit
ab illo, quem lecit fraudare velle gabellam.

Ego autem cum Cardin. Lugo 10. 2. de inst. ⁸⁵
d. 36. n. 65. existimo impensis emptorem ex Iberis
hoc capite non obligari, quando gabella talis quae sponso
est, ut debet solvi in conscientia so-fatisfaci;
lum quando petetur: & haec non debetur in
Cc. 3. eo

306 Theologiae Moral. Lib. LXI.

eo casu à venditore, nisi à gabellario petatur
quare fraudatio illa non erit illicita. Si vero
gabella est talis, vt debet offerri etiam non
petita, vel certè non possit occultari ex in-
dustria, ne solnatur; tunc distingendum esse
Nam si empator cooperatur suadendo, vt fiat
in occulto, iam concurrit positiū & deter-
minatū ad rei alienae retencionem; atque ideo
tenebitur secundo loco non restituente ipso
venditore: & id concedit expreſſe idem
Sanchez num. 5. Si vero cooperatur solum
materialiter, quatenus ipſe fecerunt non pro-
curat, fed venditore domum eius intrante
ſecte, & offertente aliquid, ipſe accepit, &
ematis, cens illum velle ita vendere, vt gabellam
non soluat: ipſe Sancius dicit, illum non
esse cooperationem, quia empator non coope-
ratur, sed mete paſſiuē ſe gerit: ſicut qui re-
cipit Sacramentum à ministro exiſtente in
peccato mortali parato cuicunque conſer-
tere. Hoc autem non admitto. Quamvis enim
emptio illa non sit cooperatio determinata,
fed adhuc indifferens, quia venditor potest
ſoluere gabellam, ſi ſuo debito velit ſatiſ-
facer: negari tamen non potest, quod ſit
aliqua cooperatio, cum ſecretam illud de-
ſerniat venditori, vt valeat abſque timore ſi
bigabellam debet tam retinere. Quare ea caſu
ciderim, aliquam grauiorem caſam defi-
derari ex parte emporis, quam ad recipien-
dum Sacramentum ab indigno, vel ad matuū
ſub viis ex egendū. Ipſe enim Sancius, l. 1.
Decalog. cap. septim numer. 12. O. 18. cum
communi ſocet, mul. ò graniores & vrgen-
tiores caſas requiri, ad excusandum eum,
qui alteri cooperatur etiam per actionem ex
ſe indifferente ad pccatum iniustitia &
in damnum tertij, quam in aliis peccatis, que
non ſunt in damnum tertij, fed illius ſolum,
cui cooperari. Ex eo autem præcisè, quod
ſcas, venditorem non ſolueſſe, vel non ſolu-
tum Gabellam, quando ei nullo modo co-
operari ſoſtenebitur, propter merces,
quas emiſſi. Quia illud non eft onus om-
niū reale.

Non venetur, quia lex illa non eft uſte-
cepta. Ita Sancius citatus, Lugo Cardin. 10. 2. Non iure.
de inf. d. 36. n. 67.

Hoc defendo. Nam lex ea videtur iniusta,
obligando empotrem, vt fit quasi minister. Hoc defen-
gabellarij nulo accepto ſtipendio, & cum do-
grau detimento proprio. Quia venditores
graniter id ferrent, & vindictam fortale in-
merent: empotorque ſibi noceret, cum om-
nes fugerent ſuas illi dimendere merces.

D V B I V M XXI.

*Quando gabella alioquin eft iuſta, &
omniū debetur: excuſaturne is, &
ob neceſſitatem (ia eft coaſtas) ven-
dit, & gabella ex venditione debita:*

Excuſatur à gabella ſoluenda, quia quan-
do authoritate Iudicis uideare ſuas mer-
ces cogiunt, quia iniuria aſſicitur, que à gabella
quidem retentione gabella potest compen-
ſari. Nam ſi ille ad tempus magis opportunum
diſferret mercium venditionem, vberius pro-
culdubio preium acquireret. Sic alii An-
tēores, quos referunt Molini. & Turiā. citādi.
Non excuſatur, quia cuiilibet mercium vē-
ditioni addicta eft gabellæ ſolutio: cogi an-
tem ad vendendum à Iudice, aut non cogi, ſatur.
accidentale quidem eft. Ita Molina d. 666.
Turiā. 2. 2. d. 4. dub. 1. n. 10.

Adiicio tamen, æquitatem exigere, opod
totum illud onus tuni in empotem refunda-
tur. Neque enim iuſtè quis potest cogi, vt
rem ſuam vendat cum danno, fed debet
totum preium accipere. Concedo itaque debe-
ri gabellam, fed a venditore ſoluendam non
eſſe, fed ab empote verius affirmo. Quod
quidem tādem hos Doctores aſſtere video.

D V B I V M XXII.

*Ex mercibus, prohibitis debetur quis
gabellam ſoluere:*

*De iure Hispano empotor(cui lege. 32.
principitur, retinere partem pretij;
ut gabellam ſoluat, ſi id omittat,
tenebiturne reſtituere?*

Questio hæc procedit ex iure Hispano
proper legem 3. titul. 19. l. 6. non re-
copil. vbi præcipitur empori, quod
retineat partem pretij pro gabella ſolu-
enda, ſi non conſitit, à vendito ſoluitum eſ-
ſe. Quæſitum itaque, an ſi empator id omittat,
ad reſtitutionem teneatur?

Tenetur, planè. Quia empator tenebat id
gerere ratione officij ſibi à lege impositi. Qui
autem negligens eft in officij executio-
ne, ad damnum ſequuntur teneat. Sic non
nulli Doctores apud Sancium lib. prim. Decal.
cap. 7. n. 1.

Debet v. gr. duo regales Hispani pro ga-
bella ex quolibet dolio vni, quod in vr-
ſatutu: venditū: prohibetur tamen ne quis vi-
num ex aliis vendendum, vel abſolum-
dum à ciuitatibus afferat, donec hæredes Urbiſ
ſuum vinum diuident: Quæriam, num ſi
contra prohibitiōem hanc vinum afferatur,
debet ex illo gabella ſolui?

Debet quidem gabella, quia ſi ex per-
missione cibis gabella debetur, quare ex pro-
Gabella
hibitis ſoluenda non erit? Certè potior iure debetur.
videtur ex mercibus prohibitis exigenda, quā
ex permisſione. Sic nonnulli apud Sancium in
prefenti, dub. 16.

Non debetur. Quia gabella imponi vide. Non debet.
turi mercibus, que introduci poſſunt, & per ſugabellam
ipſam gabellæ accepitionem videtur princeps
introductionem approbare. Quando ergo
Princeps inductionem approbare non vult,
non

ESCORAP
Theol. Mor.
Tom. XVII.
E IV

86
*Status
questionis.*

87
*Tenetur
plane.*

non exigit ex illa gabellam non enim debet offerri gabella, quam Princeps accipere nolle: sed Princeps ex tali vino gabellam scienter nonquam acciperet, sed prohibetur introduci: Ergo non est, quem debeat ei offerri. Ita Sanchez *ibid.* citans Medinae, & Couraruias fauentes.

⁹⁶ Probabilis hoc esse iudico, nisi contra Verius hoc rimum à lege explicetur. Nam id videtur ex praxi confirmari. Quando enim reprehenditor vinum illud, vel merces quæque prohibita, non solet peti gabella, sed poena.

DVBIVM XXIII.

Debeturne gabella ex rebus, quæ non ad negotiationem, sed ad proprium usum deferuntur, vel emuntur?

⁹⁷ Non debetur. *Non debetur.* Non debetur. Quia gabella videatur solis negotiatoribus vel imposita, & gabellatio de sola gabella ex mercatoribus procedenti assolata esse cura. Sic plures quoque affectant Sanchez *dub. 44.* & *Lessius l. 2. cap. 32. dub. 7.*

⁹⁸ Debetur equidem. Quia non semper sufficient gabellæ, quæ ex solis mercatoribus colligi possunt. Ita Sancius, & Lessius, *vbi supra.*

⁹⁹ Cum his opinor, annotans tamen, maiores causas requiri ad institutam tributi in his rebus, atque ideb⁹ facilis posse dissimulari cum illis defraudantibus.

DVBIVM XXIV.

Creditor Regis, qui nequit debitum ab eo recuperare: potestne non soluere se pro debito compensare, si eam gabellam Rex locauit alio, in cuius praedictum eiusmodi compensatio videtur resultare?

¹⁰⁰ Questionis statu. Profecto quando tributum non est venditum, vel locatum alteri à Rege, sed ipse Rex per suos ministros id exigit, omnes fatentur, polle a creditore Regis fieri compensationem si ceteræ conditions requisiæ ad instant compensationem adfiant. Difficultas est, quando Rex locauit gabellam aliqui, in cuius praedictum videatur ea compensatio reflueri, an possit adhuc creditor ille compensare sibi debitum non soluendo gabellam?

¹⁰¹ Non potest. Minime potest. Quia tunc creditor non compensare sibi debitum illud ex bonis Regis, sed ex bonis conductoris gabellæ, quæ quidem solus, & non Rex dampnum ex tali compensatione sentire. Sic Corduba *summ. quest. 95. dub. 3.* *Reginal. tomo prim. lib. 10. numero 383.* *Graf. decisi. 7. lib. 2. cap. 125. nu. 39.*

Potest omnino. Quia huic periculo se extponunt conductores, & ob id minoris contundunt, quod sciant, à pluribus gabellam non dem. Potest qui esse folendum, Ita Sylvestr. v. *Gabellæ. 3. q. 9.* Sanchez, *hic. c. 4. dub. 5. 8.* Molina d. 674. numero 10. *Lessius libro secund. cap. 33. dub. 10. Vafq. hic. §. 3. dub. 3. numero 33.* Turrian. 2. 2. d. 46. dub. 3. numer. 1. *Nauarra, Molfes. Bonac Barthol. a S. Fausto, Vega, & Malder. quos afferat, & sequitur Diana p. 2. strata. 2. refol. 16.*

Hanc sententiam probabiliorē quidem ¹⁰³ eligo, fundatum vero illud ab aliquibus *Elanc eligo. Doctoribus citatis excoxitatum infirmum sententiam,* cum Petr. Vafquez esse video. Nam si illud *eam fusius* periculum iniuste patiuntur hoc non excusat debitorum. Probo autem convenientius ex eodem doctore. Quia publicanus conductens gabellam non sit dominus iuri direkti tributorum: hoc enim ius manet semper pene Regem, nisi quando Rex vendit Marchionem, vel cunctam tributam, ita ut dominium, vel quasi dominium in emptorem transfruerit, que casu iam tributa non debentur Regi, sed illi Marchionem, vel cunctam. Publicano autem non vendit tributum, sed ususfructus, seu ius ad colligendam pecuniam debetam Regi pro vno, vel pluribus annis. Ususfructus vero non habet plus iuris ad consumum, vel redditum pecuniarium, nec habet dominium alicuius rei, sed ius ad illos redditus, quando Regi debiti erant. Ius uamque ususfructuarij tamdiu in eo durat, quando dominium durat in domino, à quo ius ususfructuarij perpetuo dependet. Vnde fit conductores gabellæ non habere ex conductione ius ad gabellam, nisi ad eam, que Regi debetur: quare ex quocumque capite gabellæ Regi non efficitur debita, sine qua incipit esse iniusta, sine propter aliam rationem, conductor nullam ius in illam habet. Cum ergo in eo casu gabellæ non sit debita Regi ab eo, cuius Rex debitor est, non potest gabellam ex conductione ius acquirere ad gabellam exigendam ab eo, cum non possit cogere nisi eos, qui Regi soluere deberent cuius loco subrogatur, ad exigenda ea solum, que Rex posset exigere.

DVBIVM XXV.

Compensatio potestne fieri à Regis creditore, quando debitum contractum fuit à Rege postquam gabella absolute debebatur:

¹⁰⁴ Ex prefatis videtur inferri, compensatio fieri non posse à creditore Regis, quando debitum contractum fuit à Rege, *Questionis statu.* postquam iam gabella absolute debebatur publicano, qui eam conducerat, non dico, quando post conductionem gabellæ contractum fuit, sed quando contractum fuit, postquam gabella absolute debebatur v. g. postquam contractus celebratus fuit, vel postquam

Cca. quam

Expresse Lessius libro secund. cap. 5. dub. 8.
n. 67. assertens , esse communem doctorum
sententiam Malder hic. tr. 5. cap. 6. dub. 4. &
alij multi, quos assert Diana p. i. tr. de parla-
mento, ref. 59.

¹¹³
*Anctoris
resolutio.*
Exstimo, in eo casu quo probabiles sunt
rationes pro iniustitia, & pro iniustitia tributi,
Principem licet petere , & subditum licet
negare. Quia uestre opinionem probabilem
sequitur, & dari potest bellum iustum ex vira-
que parte propter ignorantiam veritatis, que
ex una parte intercedit. Quamvis autem
Valquez dub. 3. num. 6. assertat principem tri-
butum imponendo, debere sequi opinionem
probabilem, quia indec est, alij tamen dicunt,
iatis esse, si probabilem opinionem sequatur.
Lessi. & Turrian. ubi supra.

D V B I V M X X V I I I .

Gabellarius dubitans de Tributi iustitia
exigens id peccatne si subditus Re-
gu non sit, nec ad exigendum com-
pellatur?

¹¹⁴
*Status que-
ritur.*
Vbditus compellitus à Rego, licet dubitet
de iniustia tributi, non peccat illud exigen-
do, si tamen prius consenserit viros do-
ctos, & illis consulis adhuc dubium perseuer-
ret. Nam obediencia debita subditum excusat.
Quaestio autem est, si non sit subditus , nec
ad tributum exigendum compellatur, an illud
exigens peccet?

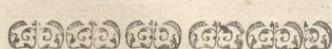
¹¹⁵
*Pecat, se-
non sit sub-
ditus.*
Peccat quidem si non sit subditus , nec
compellatur, sed le ingeneret cum tali dubio,
ad tributum exigendum. Quia patiens er-
randi in re gravi exponit, cū ex hunc modi
dubio stare iustitiam videatur pro subditis , a
quibus tributum est exigendum. Sic Mol. d.
674. n. 7. Sanch. l. 2. consil. c. 4. dub. 7. & alij,
quos afferunt.

¹¹⁶
*Non pec-
cat.*
Minime peccat , etiam subditus non sit,
nec compellatur. Quia indicate potest Regem
esse prudentem, neque imponere tributa abs-
que doctorum hominum consilio. Ita Valq.
quem citat, & sequitur Turrian. hic. d. 46. dub.
6. n. 4.

¹¹⁷
*His adhe-
rebo.*
His adhereo. Quia si exactio tributi in non
subdito iniusta esset, etiam in subdito esset ini-
usta. Subditus enim obediens nequit, si quod
precipitur iniquum est. Si igitur subditus ex-
cusatur à crimine , quod inducit sibi iniustum
imperari, cur ob eandem rationem qui subdi-
tus non est, non excusat. Obligari autem
subdittus à Principe non obstat , que-

minus à crimine excusat, cum
debeat precepto iniquo
non obediere.

* *

C A P V T X.

Circa personas à Tributis, &
gabellis soluendis
exemptas.

D V B I V M X X I X .

Potestne Princeps exemptionem à Tri-
butis soluendis vendere?

Eritum est posse Principem ex can-
fa iusta aliquos à tributorum solu-
tione eximere, quomodo de facto
nouies in Hispania exempti sunt non ab om-
nibus, sed ab aliquibus soluendis. Quia ad re-
tam Republice gubernationem spectat, vt
qui de ipsa eximiuntur meriti sunt, & qui eam suo
periculo, vel sanguine fueru totatis peculiari-
ter virtute alios remunerentur. Sanchez libro

¹¹⁸
*Certa pra-
missa.*

secund. Consil. cap. 4. dub. 60. Sotus l. 3. de iust.
quæst. 6. articul. septim. concl. 4. Molina d. 673.
numero secund. Profecto hac doctrina pro-
cedit, etiam si ex nobilitate, & exceptione ali-
cui concessa , sequuntur indirecte , quod alij
plas soluant , decrecente numero eorum:
qui soluant. Potest enim intercedere causa,
qui id totum instificet ob rectam (vt dixi)
Republicæ gubernationem , que illi modi-
ca lassioni praeponderat. Sanchez numero ter-
tio. Vnde etiam medici, Doctores, Milites,
& alii similes, qui Republicæ viles sunt, ra-
tionabiliter eximi possunt, & hac exemp-
tione inuitari , vt ad aliquam Vrbem aduen-
tent, cui possint deferre. Imò posse eis hanc
immunitatem concedere Principes inferiores
& communitates ipsas, fatetur idem Sanchez
numero 8. cum alii , quia per hoc non gra-
uantur ceteri , in quorum commodum hæc
exemptione ordinatur. Certum etiam est, Re-
gem non posse licere abique rationabili causa,
& proportionata hanc exemptionem aliquibus
concedere. Quia hoc cederet in prædictum
aliorum , qui plus soluere cogentur.
His præmissis , require , nam Rex possit
eiusmodi exemptionem , & nobilitatem non
solum concedere ad remuneranda merita, sed
etiam vendere.

Minime potest, nisi remittat de tributo de-
bito patrem illam, quam exempti debent Non potest
soluer. Quia alias reliqui plus soluere cogentur.
Sic Sotus , Palacios , & alij apud San-
exemptionem libro secundo consil. capit. 4. dub. 61. nu-
mero 5.

Potest equidem. Quia negati non potest,
quod queat esse causa iustificans talen ven-
ditionem , etiam si non remittatur pars illa
de tributo reliquo, v.gsi Rex haberet iustum
cansem exigendi à subditis ultra consuetum
tributum , cuius loco venderet exemptiones
illas.

¹¹⁹

*Eam ven-
dere potest.*

illas, ut pretio accepto populum ab illo alio onere noni tributi liberaret. Vel quando populatati non sum, ut contribuare necessarium pro aliqua urgenti necessitate, cui pretio illo Rex potest prouidere. Ita Corduba, & alij, quos refert, ac sequitur Sanchez, vbi sup. num. 6. Mol. cit. aui.

¹²¹ Idem afero, sed cum Molina admonerimur, quod ad fieri possit, haec esse vitanda. Quia non sine periculo maiorum postea onerum imponendorum fiant.

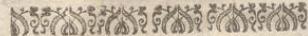
D V B I V M XXXL

Exemptio à Tributo soluendo concessa à Rege alicui, seruandae est à successore, quando concessa est in perpetuum?

Seruanda est equidem. Quia plerumque huiusmodi exemptio contrafieri auctoritate remunerationem, quae planè concessa est in Seruanda iam transit in pacium. Sic Hugo Card. tom. 2. fore. de inst. d. 36. n. 9. 8.

Non est seruanda. Quia Rex nequit in successoris praedictum concedere regalia, & eius iura immunitate, quia videtur esse tributa Regi debita. Ita Bald. Greg. Lopez, quos affert, & sequitur Sanchez, lib. 2. Cap. 4. cap. 4. dub. 19. n. 1. Ipsaque probabile est propterit.

Ego autem ex Cardinalis Sapientissimi ei harense mente distinguo. Si concessa fuit mea voluntate, & sine causa insufficiente, remunerationem, quae planè concessa est in successore poterit, vel moderanda erit iusta causa merita, ne eius iura (hand inst.) adantur. Si vero concessa fuit ex causa, que ob remunerationem, concessionem huiusmodi exigit, seruanda erit. Quia (vt Hugo) iam transit in pacium, & multo magis si ex contractu oneris fuit concessa. Enim vero potissimum radix exemptionis a gabellis pertinet ad personas Ecclesiasticas. De qua exemptione Vol. 1. o. lib. 59. par. 2. loquuntur, plura in praetenti Cap. vlt. adiiciam.

C A P V T XI.

Circa res, vel contractus, ex quibus Gabella est soluenda.

D V B I V M XXII.

Debetur ex permutatione gabella quando quis debet pecuniam tibi, & postea pro debito triticum (v.grat.) soluit?

BX quibus contractibus vel rebus gabellari debetur, hand potest re. Plura regula generalis adiici, cum res pen. colo circa deat ex variis legibus, quibus in singulis pro. ea de quibus nuncis haec, vel illae gabellae possint imponi, bni gabellae. Postulamus tamen doctrina generalis fieri ita, debendum regulas generales ad cognoscendum, quando, & quibus in casibus gabella debeantur.

¹²⁸ **Dabetur gabella.** utr , cum illa posita est vendentibus , vel emendibus . Et in primis , quia materi tributis odio est , debet empicio , & venditio stricte accipi cum aliis multis docet Sanchez libro secund. Consil. cap. quart. dub. 17. numero tertio . Unde nisi in lege tributi fiat permutationis mentio non debebitur ex illa tributum , sed ex sola venditione , prout à permutatione condiligitur . Quando tamen gabella ex permutatione etiam , & ex venditione debetur , prout *Alemanala* debetur in Hispania , quam solus vendor solvere tenetur , in permutatione tamen vterque permittantur solvere debet , quia vterque se habet ut vendor . Si tamen alter de librum , & pecuniam pro ipsis , debet solvere ex libro , quem permittat , non ex pecunia , quia illa non venditur , sed volum est pienum , ad emendam partialiter veltem , ut alios citans , annoat Turrian. b. 45. dub. 8. numero tertio . *O. quinto.* Si antem una res , quæ permutatione , sit exempta à gabella , & alia pro qua permittatur , exempta non sit illa : qui dat rem exceptam , debet gabellam vendori impostam , quia ille solum vendit rem exceptam . Idem Turrian. numer. 16. *Q*uis si in itaque utrum ex permutatione debetur gabella , quando quis debet aliquid tibi , & postea pro debito triticum solum ?

¹²⁹ **Non debetur gabella.** *Dabetur* quidem . Quia si debetur pecunia , illa soluto ex tritico iam est venditio tritici , ex qua gabella debetur . Sic nonnulli , quos refert Sanchez libro 2. consil. capite 4. dub. 25.

Non debetur . Quia triticum illud non venditur , sed traditur pro pecunia illa , quæ debetur : ac perinde se habet , ac si esset bos , vel vestis , quæ debetur : unde non est venditio , sed mera debiti solutio . Ita alij ab ipso Sanchez citari , quos ipse sequitur .

¹³⁰ **Cum aliis distinguo.** Alij vero aptius distinguuntur . Si libere , & sine necessitate , debet gabellam . Quia cum frumentum traditum pro pecunia debita , iam videtur esse venditio . Si vero id sit prater voluntatem ex necessitate , eo quod debitor non habebat aliquid quo solvere , nisi triticem , gabella non debetur . Quia ex intentione soluentis illa non est permutatione , nec venditio , sed mera debiti solutio , & res illa datur soluum , quatenus & equaque pecunia debetur . *M. ol. tom. 2. d. 556.*

Idem affirmo probabilius . Quia in hac materia , vti Dub. 33. premisi , venditio stricte Hoc probabilem .

DVBIVM XXXIV.

Debeturne gabella ex transactio , que fit ad item terminandam .

Debetur profecto . Quia illa est venditio , ¹³⁴ sic aliqui Doctores citati à Sancio l. 2. *Debetur . Consil. c. 4. d. b. 21.*

Non debetur . Quia licet transactio sit proprietas contractus , non debetur ex ea gabella . ¹³⁵ Non debetur . Quia debet solvi ex sola venditione , vel permutatione , quia est dicitur contractus . Ita cum Lafarte Molina tom. 2. d. 556. Padilla , & Parladorus , quos refert , ac sequitur Sanchez ubi supra .

Scio , alios aliter respondere . Tiraq. enim de contr. gentilitio §. 1. glof. 14. num. 6. i. distinguit dicens , deberi quando fundus v. grat. ligatos applicatur ei , qui cum non possidebat , dato aliquo pretio alifeti in compensationem : feces vero quando remanet apud possidens , dato aliquo pretio ei , qui non possidebat . Valsquez antem hoc , §. secund. dub. septim. numero 33. & Turrian. d. 45. dub. 7. aliter distinguunt . Nam vel res de qua erat his , dividitur , & per translationem pars datur vni , & pars alteri , & tunc non debetur gabella , quia nihil venditor , sed quasi per sententiam prolatam à litigantibus communis contentum litigiosa res dividitur iis , qui ius pretendebant . Vel res maneret tota apud unum , & alteri datur pecunia in compensationem , & tunc gabella debetur , quia est venditio in re , vel re , pro pecunia . Ego autem licet haec sint fatis probabilitia , veriorem parannam effe Thomas Sancti sententiam , scilicet non deberi tunc gabellam , quæ ex venditione , vel permutatione debetur . Quia licet transactio in vitroque casu sit verus contractus , non tam est propriæ , & strictæ venditio , aut permutatione , sed alijs contractus in nominatos , & ideo gabella , quæ ex sola venditione , aut permutatione stricta debet solvi , ex illo non debetur .

DVBIVM XXXIII.

Debeturne gabella ex emphyteusi , seu locatione ad longum tempus .

Debetur quidem . Dabetur quidem . Quia illa contractus , aquila venditioni , & hac prohibita , contractus illa prohibitas censetur . Sic aliqui Doctores citati à Sancio l. 2. Consil. cap. 4. dub. 19.

Non debetur . Non debetur . Quia licet contractus sit similis venditioni , non est tamen propriæ , & strictæ venditio . Ita Sanchez alii citatis ubi supra .

DVBIVM XXXV.

Petrus debeturne gabellam , si donet omnia sua dona Antonio , eo pacto , ut obligetur ad eius debita solvenda , & cum alendum?

Debetur profecto . Quia illa est vera venditio , & permutatione , ex qua gabella debetur . ¹³⁷ proculdubio debetur . Sic aliqui Doctores , gabellam . quos refert Sanchez l. 2. Consil. capite 4. dub. 24.

Non debetur gabellam . Quia non est vera venditio . ¹³⁸ Non debet .

312 Theologiae Moralis Lib. LXI.

venditio, aut permutatio, sed alius contractus
innominatus, ex quo gabella non debetur. Ita
ipse Sanch. ubi sup.

¹³⁸
Placitum
Auctoris.

Profeccio Thomas Sancij sententia difficultate non caret. Nam videtur vera esse venditio. Nisi dicat, reduci forte ad contractum vel fortuitum, quatenus contrahentes se exponunt fortuito periculo vita brevioris, vel longioris ad alimenta, & graniori, vel minori oneri debitorum solvendarum. Quid si facultates, que donantur, excedant notabiliter onus illud, magis erit donatio sub onere, quam' emptio, aut venditio. Ex donatione autem sub modo gabella non debetur, vt docet Molina *tomo secundo d. 397. §. Ex his contra-Elibus.*

gabella debetur ab emptore, vel etiam si à *Venitibus*,
iolo venditore deberetur, empor tamen al-
fumpfit sibi onus solvendi gabellam pro ven-
ditore, confanguineum retrahentem non de-
bere nouam gabellam propter rationem tra-
ditam, debere tamen reddere primo empori
gabellam, quam soluerat, sicut debet ei tolne-
re omnes expensas in emptione factas, vt
eum indemnem ferat, quicquammodum pra-
fati doctores affirmant.

D V B I V M XXXVII.

*Quando res dotales dantur marito &
estimata, ex ea debeturne
gabella?*

D V B I V M XXXVI.

Quando consanguineus retrahere posse ex Lege 70. Tauri rem aliquam alicui venditam eodem pretio: si tempore intermedio prior empor alteri extraneo vendidit, & hic alteri, à quo postea consanguineus in rra debitum tempus retrahit, debeturne gabella ex illis intermediis venditionibus?

¹³⁹
*Nonnulla
suppono.*

Quando consanguineus retrahit rem aliquam venditam alicui eodem pretio, quo vendita fuit, prout conceditur iure Hispano *Lege 70. Tauri*. Si gabella solvenda sit à solo venditore, hanc debet solus ille, qui primo vendidit, & pro illa prima vice, non illum primari emporum, quando postea dat rem emptam consanguineo. Quia illa secunda non est noua venditio dierum à prima, sed subrogatur consanguineus loco primi emporis viens iure suo. Ad hoc autem requiritur, quod consanguineus intra tempus sibi concessum rem ad se retrahat, & vt eodem pretio, eisdem conditionibus, & necessitate retractus, volente consanguineo, vti iure suo, id fiat. Alioquin censetur noua venditio, & non gabella debetur, Anton. Gom. Matienzo, & alij, quos affert, & sequitur Sanchez libro secundo *consil cap. 4. dub. 18. Valq. 9. 3. dub. 3. num. 8. & 9. Turrian. hic d. 45. dub. 3. Molina tomo secund. d. 371. Quidam vero, an gabella debetur, si tempore intermedio prior empor alteri extraneo vendidit, & hic alteri, à quo postea consanguineus intra debitum tempus rem retrahit.*

¹⁴⁰
*Gabella de-
betur.*

Deberet equidem. Quia omnes illae venditiones intermedie fuerint liberae, & non iure contractus. Sic Lazarte, quia sequitur Turrian. ubi sup. n. 16.

¹⁴¹
*Non debe-
ditiones sub conditione, si consanguineus
in gabella, non retraheret intra debitum tempus, & ad-
veniente retractus omnes annullantur, per-
inde ac si non praecessissent. Ita Molina ci-
tatur.*

¹⁴²

Hoc verius esse existimo adiiciens, quando

Certum est non deberi, si fundus verb. ¹⁴³
grat. non estimatum derur in donem. *Quidam*
Quia ibi nulla venditio inest. Requiror autem statu. *num* debetur, quando res dotales estimatae marito traduntur?

Debetur gabella. Quia estimatio illa emptionem efficere videtur. Sic nonnulli doctores.

Non debetur, sine ab initio conuentum ¹⁴⁵
sit de estimandis rebus, sine non congenerit. Non debetur. *Quia lex generaliter concedit ex rebus do-
toribus gabellam non soli. Ita Sanchez. 1. 2. con-
sil. c. 4. dub. 33.*

Verum Petr. Sanchez de iure Hispano ¹⁴⁶
loquitur. Secundo tamen illo privilegio, & po-
sito quod ex venditione qualibet gabella de-
beatur potest adhuc dubitari. Et quidem si
non sit promissa dos prius in pecunia, sed de-
betur fundus in dono, & estimetur, credide-
rim, gabellam non debet. Quia ibi nulla
internenit venditio, cum non debet fundus
pro aliqua pecunia, vel pro alia re promissa,
aut debita. Quando vero dos promissa fuit
ex pecunia, & postea datur alia bona affi-
mata loco illius pecuniae, secundo alio peri-
culo: affero gabellam deberi. Quia illa vi-
detur esse venditio, qua marito, pro pecunia
dotali debita, bona illa venundatur. Quid
intelligo, quando estimatio ad hoc fit, vt
maritus acquirat dominium plenum illorum
bonorum, & plenus debet, dissolute mati-
monio, valorem reddere: secus autem, quan-
do estimatio solam fit, vt confit, donem
solutam marito esse eius valoris, cuius
promissa fuerat. Quam esti-
mationis diversitatem
explicat Molina
tomo secund. d. 426.

* *

D V B I V M

DVBIVM XXXVIII.

Quando coheredes diuidant inter se hereditatem. & quia fundus indubitate est, alter alteri dat pecuniam, debeturne gabella?

147
Non debetur.

Non debetur. Quia l. 35. sit. 18. l. 9. non recipit prescribitur, gabellam soluendam non esse ex bonis defuncti, que diuiduntur inter heredes, etiam si pecunia, vel alia inter personas illas sucedat, ut sicut equales. Sic Sanch. l. 2. conf. c. 4. dub. 3. 4. &c. alijs.

148
Debetur planè.

Debetur quidem. Quia attento iure communis, si gabella ex omni conditione debetur, & ita non accipiatur, gabella soluenda est, & a fortiori quando fundus extraneo venderetur, ut pretium dividenter inter heredes. Quo casu etiam stante illa lege Hispana, qualiter. P. Sanch. credo deberi. Nam illa solum dicit, ne soluat gabella ex bonis defuncti, quæ dividuntur inter heredes, ut aquiles redantur: in hoc autem casu pecunia non interuenit solum inter ipsos heredes, sed inter emporum extraneos, & heredes, qui fundum ei vendunt. Ita Card. Lugo t. 2. de iust. d. 36.

149
Ex heredo,
non nihil
aduersius.

Et herero adiiciens, multò magis gabellam soluendam esse, si divisione iam facta, & perfecta, alter alteri coheredi portionem suam vendat, vel permittat cū portione illius, quando ex permutatione etiam gabella soluitur. Debet etiam, quando unus ex heredibus ante divisionem factam, solum portionem alteri extraneo venderet. Si vero hic emptor postea in divisione pecuniam det alii coheredibus ad facieundam divisionis equalitatem, gabellam de iure Hispano non debet. Quia enim pro ille loco heredis succedit, qui ex divisione illa gabellam solvere non debet. Quia est haec utilis, ut cum Ptoladoro annotat Sanch. dub. 35.

DVBIVM XXXIX.

An in permutatione ex iure Hispano saltem debetur gabella ante traditionem, quandq ex permutatione debetur?

150
Debetur
quidem.

Debetur quidem. Quia ex iure Hispano ex pacto non loquitur obligatio civilis, & dator actio ante traditionem. Sic Lazarte apud Mol. t. 2. d. 37. col. 1.

151
Non debetur.

Non debetur. Quia licet illud pactum obligationem inducat, tamen nondum est permutatio, quæ solum traditione perficitur. Ita Mol. ibi, ex Turtian. h. c. d. 4. 5. dub. 6. n. 21.

152
Hoc verius.

Hoc verius esse iudicio. Num cum gabella non debetur ex omnī contractu obligante, sed ex venatione, vel permutatione, non debetur ex illo solo pacto, ante traditionem. Escol. & A. & Theol. Mor. Tom. VII.

DVBIVM XL.

Venditio inducitne obligationem soluendi gabellam ante tradicionem:

Inducit profecto. Quia venditio perficitur ante traditionem: Ergo ante traditionem inducit obligationem soluendi gabellam. Sic Mol. tom. 2. d. 337. col. 1. cit.

Non inducit. Quia venditio non perficitur nisi essentialet, ante traditionem rei venditare. Ita Non inducit Valq. h. c. §. 2. dub. 6. n. 27.

Ego autem cum Turtiano in presenti, d. 45, dub. 5. n. 3. venditionem astero perfici ante rei **Auctorita** venditio traditionem. Vide in gabella præcile **Sententia**. postmodum res non tradatur, & conseqüenter cum P. Mol. concedo, post gabellarij illam exigere, licet contrahentes postea a constatu recederent, & pertinere ad illum, ad quem loco, ac tempore contractus spectabat, non ad eum, ad quem ipsebat in loco, vel tempore traditionis, denique si tempore contractus erat immunitas, non debetur, licet tempore traditionis, celsas, & è contra. Adodo tamen, de facto non debet in Hispania ex sola venditione ante rei traditionem vendita, repugnante praxi, quia nunquam exigitur gabella ante traditionem: alioquin si venditor rem nondum tradidit secundo empori, debetur duplicum gabellam soluere: quod credibile non est. Porro cum haec pendeant ex viu interpretante gabellæ legem, confundenda est confundendo. An vero debetur solum gabella solum in loco, vbi sit contractus, vel vbi res traditæ, confundenda sunt peculiares Regni illius leges, quas recitat P. Mol. d. 679.

DVBIVM XLI.

Debeturne gabella ex venditione, ante quam pretium sit solutum, si res tradita sit?

Debetur quidem. Quia sufficit alterutrum ad debitum gabellæ, quod vel res, vel pretium traditum sit, nam eo ipso quod pretium venditor accipit, vel rem solum tradit emptori, insufficiente disposita videatur de re sua ut ratione illius gabellam debeat soluere. Sic Turtian. h. c. d. 4. 5. dub. 5. n. 19.

Non debetur, donec pretium accipiatur. Quia gabella exigitur ex lucro venditionis: ergo antequam lucrum illud sit, non debet cogi, ad pensionem ex illo soluendam. Ita Lugo d. 36. n. 163.

Profecto si æquitas confundenda sit, verius duixerim, venditorem non debere gabellam soluere, donec pretium accipiat. Vnde à fortiori, si neque habet spem illud recipiendo.

Pd quia

156
Debetur
quidem.

157
Non debetur.

158
Quid dicendum expedito.

quia emptor effagit, non debet gabellam solvere, uti Sanch. adiutit l. 2. conf. c. 4. dub. 3. § 8. Qui hoc etiam concedit, quando emptor precepit tunc vera solvit procuratori, vel pioxenete, cum res vendenda tradita fuerat, & hic, pretio recepto aufugit, quia non videtur aequum afflito addere afflictionem, & exigere ab copartem pretij, quod absque sua culpa non accipit. Vnde etiam insert Dnb. 37. n. 9. eni alii, quos citat, quando aliquid pecunia credita venditur, gabellam non deberi, donec pretium solvatur. Assentior omnino.

qui, num postea nova gabella debeatur in redēptione, quando venditor dato pretio, repetit rem suam?

Non debetur. Quia illa non est noua venditio, sed prioris dissolutio ex pacto in ea includo. Sic Mol. & Sanch. vbi sup. Valq. hic d. N. n. de 358. dub. 2. n. 5.

Debetur quidem. Quia sicut prima venditio vere venditio fuit, eo quod pretium traditum est, & res accepta: sic redēptionis illa est noua venditio, eo quod pretium pro mercede redēmenda de novo tradatur. Ita nonnulli doctores.

Primam sententiam longè veriorem defendo, repens utique non esse illam novam vocationem, sed dissolutionem prioris. Si tamen pactum illud de retrouendendo, non fuisse appositum in prima venditione, sed postea ex interno apponetur, iam illa redēptionis efficit nova venditio, & non sequela prioris, atque ideo ex ea noua gabella debetur. Vnde si venditio fiat cum pacto de retrouendendo vique ad sex annos, & postea, nondum sex annis elapsis, ad alios sex terminus prorogetur, & anno octavo (v. g.) redēmatur, debetur noua gabella. Quia non resoluitur contractus ex vi prioris conditionis, sed ex noua venditio omnino distinguitur. Idem afferre, si pactum non fuisse de retrouendendo simpliciter, sed de iure prælationis, & quando emptor tem illam venderet, debetur primus venditor præferri eodem pretio præ omnibus aliis, quia illa non esse propriæ resolutio prioris contractus, sed noua venditio distincta.

DVBIVM XLII.

Fit venditio cum pacto de retrouendendo, seu de redēmenda re, reddito prelio intra certum tempus ad arbitrium venditoris, & tunc gabella solvitur. Porro debetur noua gabella, quando venditor reddito prelio rem suam redimit?

159
Recolo
plures mo-
dos, quibus
contractus
dissoluti po-
tes.

R Ecolo plures modos, quibus contractus dissoluti potest. Primo, dissoluti poterit ex consensu contrahentium, qui si incontinenti, & sine interculo, antequam ad alia digrediantur, contractum dissolutum, gabella non debetur neque ex resolutione, neque ex ipso contractu. Quia perinde reputatur, ac si contractus factus non fuisset. Sanch. alius citat l. 2. conf. c. 4. dub. 39. n. 7. Secundo ex pacto contrahentium, qui in ipso contractu, vel in continentibus verbis directis convenerunt, ut si pretium intra tot dies non solvatur, res putetur non vendita, quod appellatur *pactum legis commissariae*. Veli ita ut si intra terminum unius emporum cum maiori pretio inueniatur, res non sit vendita, quod appellatur *in diem adiecio*. Certe in his casibus gabella non debetur neque in contractu, nec in eius dissolutione, si pactum in venditione, vel in continentibus verbis directis appositum fuit. Quia impleta conditio censeretur non facta, ante à venditio. Sanch. dub. 39. n. 9. plures assertur. Tertio potest dissolutio ex eisdem duobus partibus non directe, sed verbis obliquis impositis in contractu, ut si dicatur, si non solueris, vel si alius empor occurras, res restituatur, redeat, pertineat ad me, &c. Quo casu gabella debetur ex venditione. Quia fuit vera venditio. Non tamen ex dissolutione. Quia non est venditio, sed rescissio prioris venditionis ex pacto in ea apposito. Sanch. ibid. n. 10. Molina 4. 679. §. Dubium est. Quarto denique potest dissolutio ex pacto in ipsa venditione, vel in continentibus apposito de retrouendendo, seu de redēmenda re, reddito prelio intra certum tempus ad arbitrium venditoris. Tunc quidem venditione prima debetur gabella ex communis sententia Doctorum, quos afferit, ac sequitur molina d. 374. §. Dubium est. Sanch. dub. 39. numero 11. Quia illa prior fuit vera venditio, & transiit absolute dominium in emporum, & ita de facto soluerit gabella, quando census redimibilis venditur. Iam

DVBIVM XLIII.

*Cum rescinditur contractus à minori fa-
ctus, gabellarum debetne restitu-
re ei gabellam, quam ex venditione
solvatur?*

P Otest rescindi contractus venditionis ex 163
aditio edicto ob vitium rei vendita à Rescindendo
venditore occulatum. Quo casu gabella potest con-
solata non esse à gabellario restituenda docet v. auctu.
Sanch. l. 2. conf. c. 4. dub. 40. n. 1. & c. mol. d. 353. pluribus
& supponitur in leg. Debet 27. ff. de aditio modi.
editio. Quia venditio illa valida fuit, licet pe-
tente empori rescindi valeat. Ergo gabellarius
acquisivit ipsas ad frām gabellariū absolutū.
Potest etiam rescindendi venditio ex remedio l.
2. C. de rescind. vend. proper. lassione vtrā
dimidium iusti pretij, quo casu gabellarius
non debet gabellam prius acceptam redde-
re. Quia etiam tunc venditio fuit valida, de-
bet autem damnum gabellare sustinere, qui
injuste lasset: ita ut si venditor emporum
decepit, debeat illum indemnem ferare: si
forte gabellam soluerit, & ē contra empor
venditorem, si illum decepit. molina d. 349.
Turian. hic d. 45. dub. 8. n. 1. Sanch. alios re-
ferens vbi supr. n. 2. Potest etiam rescindendi, co-
quod metu vel dolu venditoris vel emporis
facta venditio fuerit, & tunc gabellam solu-
tam restituere debet, qui soluit, vel metum
injustum

Sect. II. de Tributis Dubia 315

in iustum apposuit. Quia qui iniustiā com-
misit tenetur alterum indemnum fermare, &
integrum dāminū sustinere. Sanch. n. 4. Mol.
d. 352. concl. 3. & 4. Denique (vt ad quæstionem
accedamus) potest relincki contractus à
minorī factus, eo quod in eo se lēsum p̄-
tendat. dubium itaque est, an tunc gabellarios
debeat minori restituere gabellam, quam ab
eo ex venditione accepit.

¹⁶⁴
Non debet gabellarius restituere.
Non debet restituere, sed licet eam retine-
re potest. Quia prior venditio valida fuit,
hinc potest relincki posset. Quare si minor
soluerat totam gabellam, ipse solus eam per-
deret, alius contra hens partem, vel totam sol-
verat, singuli perdent id quod tradiderant.
Illi enim pericolo se expouit, qui cum mi-
norē contraxit. Sic Mol. 10. 2. d. 573. §. illud est
obseruandum, alios cīcans.

¹⁶⁵
Restituere debet.
Debet restituere minori gabellarius gabel-
lam, quam ab illo ex contracta venditionis
acepit. Quia relinqui illa contractus omnia
in primitivum statum restituit. Leg. Quod si
minor, s. restituto, ff. de morib. Ita Sanch. anb.
40. fine.

¹⁶⁶
Primum sententiam defendo.
Primam sententiam teneo. Nam Lege Quod
si minor, qua p. thom. Sanchez nūtur, iolum
est fermo de restituione in ordine ad con-
trahentem cum maiorē, à quo debet minor
restituere quoad omnia pristinum in statum.
Quæ ratio non videtur procedere contra fis-
cum, enī gabellam soluit verē debitam. Nulla
enī lēsio p̄tendi potest ex eo, quod
vnum debitum soluerit: sicut si bāilio pre-
tium soluit, ut rem venditat dominū ferret,
non potest postea restituione obtenta, &
venditionis rescissione, petere à bāilio pre-
tium dīl solutum sicut neque à Notario pre-
tium ei solutum ob venditionis instrumentum.
Quia hæc omnia erant vera debita solu-
nenda. Idem ergo dici debet degabellla soluta
ex venditione, que non minus debita erat fi-
co, quam primum instrumenti, Notario, vel
Iudicis, qui autoritatē prauit.

D V B I V M X L I V .

Debeturne gabella ex censu vitalitio,
quando imponitur, vel s. alium possessor
alieri vendat?

^{167.}
*Varia hic questiones exigitur, lēbet p̄mittuntur in vberiorē
rei intelligentiam, dicas. Primo est, an ex cen-
sus redēptione gabella debeatur? Suppono,
quando instituitur censu sive redimibili, si-
tur gabella ex censu, sive redēptione?*
Varias quæstiones in presenti Doctores
excitant, lēbet p̄mittuntur in vberiorē
rei intelligentiam, dicas. Primo est, an ex cen-
sus redēptione gabella debeatur? Suppono,
quando in instituitur censu sive redimibili, si-
tur gabella ex censu, sive redēptione?

Et vēditū sit, vt ex vi illius postea rediman-
tur, non debet nonam gabellam in redem-
ptione. Quia ille nō est nouus cōtractus, sed
prioris relatio ex p̄cto in eo apposita. Si
verō tale p̄ctū appositiū a principio nō fuil-
set, led postea ex conventione partum redi-
matur eodem p̄cto, nonā gabellam deberet.

Quia illa non est contractus prioris executio-
sed nouus contractus. Ex Molina citato. Se-
cundo, an ex censu retemptatio debeatur ga-
bella/census retemptuus est, quando Petrus
dat Antonio p̄dium quoad vrile, & directū
dominium pro censu anno duodecim aureo-
rum v.gr. I respondero gabellam non deberet.

Quia illa non est propria venditio, immo nec
permutatio, led est retemptatio illius iuris, qua
Petrus transfectus sum p̄dium in Anto-
nium, retemptat sibi ius accipiendo de fructibus

illius diodecim aureos annos, quod ins Antonius non dat Petru, sed ipse Petrus dans
p̄dium quoad reliqua, retemptat sibi illud
ius. Altud eset, si pecunia aliqua admittatur,
quana Antonius daret de p̄fenti pro
p̄edio simili cum annua pensionis retemptatione. Tunc enim ex pecunia illa gabella de-
beretur. Quia esset pretium p̄dij pro ea ven-
dita. Ex Mol. 10. 2. d. 582. Iam ad nostram du-
biā accedo quæstionem, requiriens, num ex
centu vitalitio gabella debeatur, quando im-
ponitur, vel si illius possessor alteri ven-
dat?

Non debetur. Quia illa non est propria ven-
ditio, sed contractus quidam aleatorius, vt al-
l. Non debet.
secutari, vel fortior. Sic Sarmiento 17. iur. gabell-
la. select. interpret. c. 1. n. 40.

Debetur planè. Quia emittrius super
prædia hypothecata, ad percipiendam patrem
ex fructibus per totam vitam, sicut si emeres
vnum fructum in vitam. Ita Mol. d. 384. §. An
verō, cum aliis communiter.

Veriorem hanc sententiam esse credide-
rim. Nec enim est necessarium ad venditio-
nem, quod res, quæ venditū sit perpetua, po-
test namque vendi creditum: quod habes
aduersus Petrum, & ius ad vincam soluti-
onem: Ergo à fortiori vendi poterit ius ad plu-
res solutiones per singulos vitæ emptoris
annos.

D V B I V M X L VI .

Qui solum debet soluere gabellam ex
negotiatione, qualia est Cleri-
cus, debebit illam quando aliquid
emit ad suum usum, & postea
mutato consilio, illud maiori p̄recio
vendit?

¹⁷¹
*D*ebet gabellam. Quia Lege Hispana 5.
17. 7. parv. 5. dicitur portantem aliquid Gabellam
ad iūnum vnum non debere gabellam, nisi debet.
postea illud venderit. Ergo Clericus ille
vendens postea, quod ad proprium vnum
emerat gabellam soluere tenebitur. Sic non-
nulli Doctores.

D d 2 Gabellam

¹⁶⁸
*An ex cen-
su reservan-
tio gabella
debet?
Et quis cō-
suevit reser-
vatiū?*

¹⁷³ Gabellam non debet. Quia illa non fuit
Non debet vera negotiatio, quae tunc solum datur, qua-
gabellam. di aliquis emit ad vendendum, & lucrandum.
nec autem licet postea vendiderit cum lucro,
non tamen ad illum finem emit. Ita Sanch.
l. 2. consil. c. 4. dub. 46.

¹⁷⁴ Hoc teneo, & confirmo ex iis quae Doctor
ipse loco citato tradit, nempe gabellam debi-
tam ab iis, qui portant aliquid ad venden-
dum, non debet ab eo, qui emit, vel portavit
ad proprium viuum, licet postea mutato con-
silio, id vendiderit. Probatur ex Leg. vni. C. de
imponenda Inscriptio. 10. vbi gabella
imposita rebus ad portatum titulo lucrativo,
non debetur, quando contractus in suo exor-
dio non fuit incratius, licet postea res lucri
titulo in dominium alienius incident. Quia
origo, & primordium est attendendum. Nec
obstat lex Hispania illa, qua prima sententia
protectitur. Id enim intelligitur, quando statim
ille vendidit. Quia praeluminatur ad venden-
dare rem illam deportasse. Debet autem
gabellam ex venditione sequenti, quando ea
debetur ex omni venditione, & ille non est
aliiunde à tali gabella soluenda immensis, ut
de Clerico innuimus.

contra Ius perficitur, in ratione talis con-
tractus, licet bona ibi non essent, sed alibi:
Ita dicendum est, de iure communis docent
Bald. & Panormit. quorum sententiam com-
mendat Sanch. l. 2. consil. c. 4. dub. 42. n. 3. Car.
dinalis autem Ioan. de Lugo. 2. de iust. a. 36. Anib.
n. 174. apic adnotat id etiam ex iure communi-
ni habere exceptionem. Nam ex eo iure sta-
tutum, contractum ibi censeri factum, vbi
contrahens se ad soluendum obligavit: quare
si Romae te obligas ad soluendum mariti, poteris
Mariti conueniri. L. Contraxisse ff. de
actionib. & leg. Quare ff. de solu. Quare cum
res immobiles, & iolo affixae, non possint solvi,
nisi vbi sunt, earum locis videtur attendendus
ad gabellę solutionem, loquendo de iure com-
munis. Iam igitur quæsierimus, an si res, circa
quam sit contractus, & quae tradenda est, sit
in Hispania, & contractus sit in Gallia, tribu-
tum sit in Gallia, an in Hispania soluen-
dum?

Soluendum est in Gallia, non in Hispania.
Quia gabella non potest exigiri nisi a subditis: Soluendum
sed Gallus existens in Gallia, non est hispanus, et in Gal-
subditos: Ergo quando in Gallia vendit alteri Ius non
bona, quæ habet in Hispania, non potest à re- Hispania.
apud Mol. 10. 3. d. 676.

Soluendum est in Hispania, non in Gallia. 178
Quia vbi res, seu bona de quibus fit contra- Soluendum
ctus tradenda est, ibi trahunt soluendum esse est in His-
pale Contraxisse imperatur. Ita Mol. vbi sup. paniorum
Bald. ad Leg. Molti interest ff. si quis alteri, vel in Gallia,
sibi, & alii multi, quos refert Berthachinus, de
gabellis p. 6. n. 8.

Probabilior hæc mihi sententia. Nam si bo- 179
na quæ ille vendidit sunt prædia, vel domus, Proba-
nas quas in Hispania habet, vel etiam sint bona hac mihi
mobilia, obligavit se per contractum ad ea sententia.
tradenda in Hispania: conueniri potest super
eo contractu in Hispania, atque adeo quid
illam contractum fit subditus, & capax obli-
gationis gabellam soluendi.

D V B I V M X L V I .

*Circa locum soluendi Tri-
buti.*

¹⁷⁵ Circa locum, vbi gabella soluenda sit,
Plura pre- multa ex legibus municipalibus de-
mitto circa pendet, plures ex iis, que ad Hispaniam
locum vbi continent afferit Mol. 10. 3. d. 676. Loquen-
tributum dō autem in genere, certum est gabellas, quæ ad vestigalia, & portoria pertinent, debet ibi,
est soluendum. vbi merces ad portantur, vel introductur.
Tota itaque difficultas est de gabellis, quæ ex
contractibus debentur, & soluenda sint in illo
loco, vbi contractus executioni standatur.
Et quidem leges ad fraudes vitandas, & dubia
tollenda, affolent explicare, vbi, & quibus soluenda
sit gabella ex contractu debita, & quæ leges
confundenda, & obseruanda erunt. Ad nos
solum attinet dicere, seclusis his legibus, quid
sequeretur præcisè ex gabella impositione.
Regula itaque generalis est, quod attendantur
verba legis, quibus gabella imponitur. Ali-
quando enim imponitur soli contractui: ali-
quando traditioni, aliquando vero ipsis bonis,
de quibus contrahit. Quando lex imponit
tributum soli contractui ibi debetur, vbi

*Quando contractus fit per procuratorem,
debetur Tributum, vbi pro-
curator contrahit:*

¹⁸⁰ D Ebetur quidem vbi procurator nomi-
ne alteri, as contrahit, non vbi ille unius. Dabitur
nomine contrahit adest. Quia ex facultate vbi pro-
accepta procurator illius agit personam. Sic ratus con-
Lazarte cum Baldio, quos refert, ac sequitur trahit.
mol. d. 676. n. 4.

Non debetur vbi procurator contrahit, sed 181
vbi adest ille, cuius ex nomine fit contractus. Non deb-
et gabella non solvantur a procuratore, cum non ibi, sed
ipse vere non contraherit, sed Gallus, v. grat. Di cuius
medio ipso. Gallus autem in Gallia degens, dominus
nisi est subditus Regis Hispanie. Ita nonnulli adest.
Doctores.

Primam sententiam longè veriore eligi- 182
dam duxi. Nā quando Gallus in Hispania cō- Primam
trahit per procuratorem, debet ibi gabellam; sententiam
quia in eorū

ESCORBAR
Theol: Mor.
Tom: V. VI. VII.
EDIV

qua iam censetur ibi praesens in illa adesse, & si eum ratione illius contractus potest inhibi conteniri, poterit etiam ad soluendam gabellam debitam ex illo contra dictu obligari. Alioquin nec debent solvere vestigial famini, vel miliones qui in Hispania merces Galli manentis in Gallia deportant. Quia ipsi non portant merces suo nomine, nec solvant vere gabellam, sed dominus mercium, qui non est subditus. Ceterum quod illum actum est subditus, qui qui per alium mittit merces, subdit le legibus loci, ad quem eas mittit.

D V B I V M X L V I I I .

Quando contractus sit, per litteras hinc inde datas, debeturne gabella in loco, ubi secundus contrahens, acceptus litteris alterius, consentitur?

183
Debetur ibi.

D Ebetur ubi secundus contrahens, acceptis litteris alterius, consentitur. Quia initia contractus perficitur, ob quem gabella debetur. Sic Lazarte apud Mol. 10. 3. d. 676. numero 4.

184
Non debetur ibi.

Non debetur ibi, sed ubi primus litteras ad illum immisit. Quia non perfectur venditio, donec consensus tecandi, & eius acceptatio ad notitiam primi denient. Ita Mol. ubi sup.

185
Autoris resolutio.

Profecto hoc pender ex cognitione quando, & quomodo requiratur notitia illius acceptationis, vt contractus sit perfectus, & neuter contrahentium recedere valeat, de quo sapientissime d' more Card. Lug. 10. 2. de inst. d. 2. de Contraf. scilicet. 3. Juxta cuius doctrinam dixerim ibi gabellam deberi, ubi vitemper perficitur contractus, qui ante nondum erat perfectus, & irreuocabilis.

D V B I V M X L I X .

Contrahentes possunt ante contractum conventiones facere cum gabellario ut partem gabella debite remittat, ut imbi contractum efficiant?

186
Nonnulla premittit.

E Xistimo posse contrahentes si non sit lex aliqua municipalis contraria ad vitandam solutionem gabellae aposito contractu, transferre se ad alium locum ab ea gabella immanum, sibique contractum celebrare, quando bona non remanent neccellari tradenda in loco, ubi gabella exigitur. Berrachin. in dictior. v. Gabella, & alijs, quos sequuntur Sanch. lib. 2. confil. capit. 4. dub. 42. numer. 5. Quia fieri autem, an contrahentes possint conventionem facere cum gabellario, antequam contrahant, ut partem gabellae debita remittant, ut ibi contrahant, & non alium excedant ad locum?

187
Non possunt.

Minime possunt. Quia contrahentes debent ex lege soluere tantum pro gabella quare nequeant de illo detrahere. Sic nonnulli doctores.

Ezob. & Mend. Thol. Mor. Tom. VII.

Posunt omnino cum gabellario pacisci, ut 188 partem remittat. Quia licet eis est, ad alium pergere locum, & illud lucrum alterius loci quidem gabellario dare. Ita Valq. §. 2. dub. 9. Turtian. hic. d. 45. dub. 8. n. 14.

Exultino, id neque esse iniustum, vel illicitum. Cui resolutioni non obstat, quod contrahentes debent ex lege soluere tantum pro gabella. Fato enim debere ex lege solvere finum illam lege præscriptam, nisi Rex, vel qui eius habet autoritatem,

in totum, vel in partem remittat. Gabellarius ergo, cuius interest, & qui potest statim habet, remittit partem, & hoc proper suum lucrum, quam remissionem licet acceptare, & procurare potest contrahens,

quia ipse autem factum contractum nulli debet gabellam. Quod quidem minimè admittetur in decimis Ecclesie debitis, si verb. grat. aliquis paciceretur cum Parochio, ut si ad eius Parochiam veniret, partes decimorum remitteret, & Parochus consentiret, ne illud lucrum perdet. Quia decima non ex Parochi, sed ex Ecclesie præcepto debentur integrè dante alieni Ecclesie ministro, cui præcepto ille non satisficeret, dando unam partem ex conuentione cum Parochio facta. Valq. de benef. c. 1. §. 1. dub. 3.

C A P V T XIII.

Circa alias res, ex quibus Tributum debeat solvi.

D V B I V M L:

Cum res aliqua centum aureis verb. gr. venditur, sed pro venditione facienda vendor decem aureos insumpsit, ut proxeneta, praconi, & alii solueret: Gabella debetne ex centum aureos integrè solvi

Gi in superioribus, an ex rebus 191 necessariis, vel ex iis, quae ad proprium visum eminuntur, aut de suppono. feuntur gabella debetur? Nunc adiicio ex quibus rebus alii soluenda sit, quod quidem pender ex legibus municipalibus circa singulas gabellas, quibus solent varia privilegia concedi variis mercibus; v.g. liberis, armis, agricultura, & alijs, ut à gabella solutione eximiantur, que leges erunt consulendas; plures quae aliquas gabellas Hispanas recole apud Mol. 10. 3. d. 664.

Nunc in genere disputo de qua quantitate soluenda sit gabella quando verb. grat. decima, vel v. gelina pars pretij pro gabella soluenda sit a venditore, & res aliqua venditur centum aureis, sed pro venditione

D d 3

venditione gerenda vendor decem insumpsi, ut solueret proxeneta, praconi, Notario, & aliis, quæritur, an gabela solui debeat ex contum, an ex solis nonaginta, quæ remanent venditori?

193
Ex solis
nonaginta
soluenda
est.

Ex solis nonaginta qui remanent venditori soluenda est, non ex decem aureis illis, qui insumpsi fuere, ut proxeneta, praconi &c. fieret facti. Quia infumpto illa necessaria fuit ad venditionem, quæ aliter non fieret: Ergo premium contractus illius erunt solummodo nonaginta aurei, ex quibus solum gabella debetur. Sic nonnulli, quos assert Lazare apud Molinam to. 3. d. 679.

194

N. est
soluenda ex toto prelio, necepe ex centum aureis non de solis nona ductis oneribus, nisi lex aliud explicet. Quia ginta. illud totum est rei pretium. Ita cum Lazare Molina ibid. & alij, quos assert Sanchez l. 2. consil. c. 4. dub. 4. 1.

195

Hoc proba. à P. Valquez hic §. 2. dub. 9. numer. 15. alterius, bilis esse, si lex dicat, quod soluat decima pars verb, imo ex præ grat. ex prelio à venditore recepto, soluendam xicertum esse gabellam deductis aliis oneribus, ex eo, quod remanet. Si vero dicat, ut soluat ex prelio, quo res vendita fuit, soluendam esse ex prelio, non deductis oneribus.

196

Probabiliori em autem indicio secundum esse sententiam, si lex aliud non exponit. Nam praxis ita habet, & alioquin deducendæ etiam essent expensæ factæ in ad portandis mercibus, imo & in acquirendis, vel faciendis eis, quod esset absurdum. Nec in decimis Ecclesiæ soluendis huiusmodi expensarum ratio habetur, sed iis non deductis, ex totis fractibus integra decima soluitur.

DVBIVM LI.

Si gabella tota à venditore soluenda sit, & emptor assimat in se onus illam soluendi: tunc ad gabellam solutionem solamne computandum est, quod datur venditori. sed etiam ipsa gabell a.

197
Status que-
fionis.

T. Itulum Dubij explicò. Venditori dantur pro merce mille libras, gabella est decima pars, quæ si remanet, an sufficiat soluere centum, vel an rursus ex his centum debet solui pars decima?

198
Debet sol-
uendi.

Debet quidem solui. Quia gabella ipsa tota sua pars prelio, quo res empta est ab emptori, qui in partem prelio promisit etiam gabellam solutionem. Si ergo ex toto prelio debet solui decima, non sufficit soluere ex 1000. dñis venditori, sed debet solui ex 1100. libris, quæ sunt illius mercis premium. Sic Molina tom. 3. d. 678. numero 7. Valquez hic §. secnd. dub. 9. numer. 15. Turrian. d. 45. dub. 8. numero 9. & alij, quos refert, ac legitur Sanchez libro secund. consil. c. 4. dub. 4. numero 5.

199 Solui minimè debet. Quia daretur processus

in infinitum. Nam si pro illis centum gabellatio dñis deberet ea decima solvi: Ergo pro ^{N. d.} hac decima deberet solvi alia, & pro hac alia, solvi. Semper enim eadem ratio procedit, quod totum id est pars prelio, & ex toto prelio decima debetur. Ita aliqui doctores, consequenter equidem. Vnde cum Lazare apud Molinam negavit, post soluta decem pro illis centum, debere solvi aliud pro illis decem, ipse Molina inconsequenter hoc à Lazare dici probat.

Ego quidem primam sententiam veram esse defendo: secundæ autem assertoribus respondet Molina, ex æquitate, & viu videri non. Primam soluendum pro illis decem aliud, quamvis in ^{sententiam} rigore solvi deberet. Attamen facilius relpondo cum Cardinali Lugo hic, 4. 36. numero

182. non sequi procelium in infinitum: ad quem vitandum, & soluendum gabellam æqualem computandum esse, quod datur venditori, & dandam esse gabellario nouum partem illius summe, quæ data est libera venditori, si vi. g. sumi venditori data 900. libera, danda sunt 100. gabellario, hoc enim pacto habebit integrum decimam totius pretij, cum pretium totum sit 1000. ex quibus gabellaris habet 100. pro gabella.

DVBIVM LII.

Ad gabellam soluendam, computandum est, quod licitatori datur, pretium mercis augenti?

Q Vando in publica subhastatione promittitur ei, qui licitatus fuerit super alios, quod sine ipso sit, vel non sit ultimus, dabitur ei Quarta pars, verb. grat. eius augmenti, quod supra precedentes ob tutul. dubitatur itaque, an ad soluendam gabellam computandam sit totum premium, quod ultimus ob tutul. & solvit, an vero id, quod remanet venditori, deductis illis, quæ ex pacto precedenti reddi debent iis omnibus, qui licitatores, premium auxerint.

Deducenda sunt illa, quæ licitatoribus soluuntur, & solum ex reliquo gabellam Deducenda soluendam. Quia illa alia premium immunitur. Suntque Sic Parladorus quem refert, ac sequitur San. licitator. chez libro secundo Conf. cap. 4. dub. 4. 1. sum. bus solu. mero 4.

Non sunt deducenda illa, sed ex toto prelio gabella soluenda. Quia sicut non deducantur Non sunt alii expensi, ita non debent deduci ea, quæ deducenda. ex tali pacto soluuntur. Ita Molina tom. 3. d. 679. n. 2. citans alios: adicunt tamen, nisi conseruato contraria sit.

Ego autem distinctione vtendam existimo, si in rigore loqnamur, nisi vius leges tem. 204 perauerit. Ut scilicet solummodo deducend. Differendum sit id, quod datur emptori ob ult. ne vix. tam licitatiosem ab ipso factam, non quod ubi. aliis datur, qui pretium auxerint, & non quæsiuam emunt, nec etiam quod datur eidem em. expo. priori ob priores licitationes ab ipso factas, supra

ESCORBAR
Theol. Mor.
Tom. V. VI. VII.
EDV

supra quas alij postea obtulerunt. Ratio est, quia illud est pretium datus ab emptore, quod ipse offert, & soluit pro rebus autem empor, qui inuenit iam oblatu 32, pro re illa, & ipse offert 40. re vera non offert nisi 38, praecedente pacto, quod quarta pars augmenti esset, quasi non oblatu, sed iphi remaneret. Ergo premium, quo emit, sicut 38, adeo ut si illud esset pretium summum, venditor intelleceret, nec aliquid restituere teneretur; quia non accepit ab eo, nisi 38. Ergo ex illis soli iolum debet gabella. Quod autem non debet deduci, quod aliis prioribus licitatoribus soluit, sumiserit ostenditur: quia pretium non est quod manet libernum venditori deducis expensis, quas in venditione fecit: sed quod soluit ab emptore; sicut etiam gabella, quam venditor soluit, intrat in premium, ideo si illa 38, excedenter premium iustum sumnum, deberet excessus emptori restituiri, etiam si soluta gabella, & solutu iis, que prioribus licitatoribus debentur, non maneret venditori nisi premium intum: quia considerandum est, an emptor plus soluat de suo, quam res valeat aliquo patitur iniuriam, cum cogatur pro re supra eius valorem soluere. Ergo solum debet deduci, quod iphi soluit ab licitationem, non quod aliis soluitur. Denique quod deduci non debet quod eidem emptori soluitur ob alias licitationes priores ab ipso factas, ex eodem principio probo; quia illud totum est pretium, quod emptor dat de suo, vt rem habeat. Causa ergo, quo emptori iam debentur quatuor ob alias licitationes priores, & nunc offert 40. Ergo perdit de suo 38 vt rem habeat. Ergo ita 38, sunt premium integrum, quod dat pro re illa, atque adeo ex illis 38, soluenda est gabella, in iugore loquendo.

DUBIVM LIII.

Debeturne gabella ex onere, quod ultra pecuniam emptori imponitur.

Quoniam, quae plus valebat vendit quis pro mille, additio onore emptori, vt ipse debeat conducere aliam domum illius in annos decim, vel ut pretio aliquo locet ei aliam domum sum: vel vendit ancillam cum pacto, ne in loca longinqua defteratur: quod onus videtur esse pars pretij, & ideo aequalitas & institutio contractus pensanda est non solum ex pecunia, quam soluit emptor, sed etiam ex iusta illius onoris estimatione, quod cogitur subire. In his itaque casibus dubitari, an gabella debet solui non solum ex pecunia, quae redditur, sed etiam ex

onere, quod imponitur, quanti estimatione prudentis poterit duci?

Debet solui ex pecunia & ex onere. Quia totum illud est pretium, quo res illa venditur. *Debet solui* Sic Lazarte apud Molinam tom. tertio d. 678. ex pecunia, num. 9.

Non debet solui ex onere imposito gabella, sed ex pecunia solui, quia licet totum illud considerandum sit ad equalitatem & institutio contractus, & ad illa etiam onera exigenda detur actio & venditio iuxta legem. Fundi partem, ff. de contrahenda empi. quatenus quando alius contractus miscetur cum venditione, & premium pecunia, quod soluitur, excedit valorem & estimationem alterius oneris adiuncti, totus contractus reputetur venditionis ad effectum, vt possit agi actione ex vendito pro illis aliis quoad gabellam verò debet iolum solui ex illico contractu, quatenus propriè venditio, aut permutatio est. Provt vero habet obligationem illam aliam adiunctam, non est propriè venditio, aut permutatio, cum non sit rei pro pretio, vel rei pro alio onere, vel obligatione: quare ea ex parte gabella non debebitur, ita Molina citatus.

Ego quidem hanc sententiam probabiliter elejudio, quando gabella debetur solam ex venditione, vel permutatione. Nam resolutio si deberetur ex aliis contractibus onerosis, priorem partem vti vincet mihi veram amplexeretur.

DUBIVM LIV.

Qui vendit triticum presio ex lege taxato, potest reiicere in emptorem ipso consentiente onus soluendi gabellam, quando venditor deberet soluere?

Potest hoc onus in emptorem reiicere, quia si ille consentit, nemini sit iniuria non potest hoc Regi, cum ei gabella soluator non emptori, onus in em- com illi consentiat, & sic gratis id soluere vi- poteretur. Sic Ludovic. Mellia, quem citat. La- ci. zarte de decima venditionis, c. 15. n. 25.

Imponi non potest onus huiusmodi, etiam venditore consentiente, quia illa gabella ab Reici non emptore soluta, esset etià pars pretij, acque ideo potest. iam venderetur, maiori pretio supra legis taxationem. Ita Molina tom. 3. d. 678. n. 10. citans Lazarus. Tertian. hic. d. 45. dub. 8. n. 13.

Proferet si venditor, se gabellam volun- tariè soluere promittat, pacto minime ad- strictus: videbitur se illud venditori donare, Quid op- ner, expono.

CAP V T X I V .

Circa Ecclesiasticarum personarum à Tributis, seu gabellis soluendis immunitatem.

D V B I V M L V .

Immunitas à solutione Tributorum provenitne Ecclesiasticis, etiam à iure diuino complete, ac proximè.

I B R O 59. plura de immunitate Ecclesiasticorum à gabellis isolentis expressi, pluraque ad proprium hunc de Tributis tractatam referuntur, illa recole, huc accipe. Certum est Ecclesiis, & Ecclesiasticis perfonis hanc immunitatem de facto ad minus iure humano competere, Canonico quidem. Cap. Nov. minus. Cap. Aduersus, de immunitate Eccles. Cap. Quaquam, decansib. lib. 6. Cap. 1. de immunitate codem lib. Clement. Praesens de censib. Authentica Item nulla communitas, C. de Episc. & Cleric. Leg. Sancimus, 2. C. de sacra of. Ecclesiæ. Quazherim verò, in competit etiam de iure diuino?

Non eis competit complete & proximè de diuino iure, sed remote, ac fundamentaliter: quatenus supposita ordinatione Christi Domini, qui Pastores, & statim Ecclesiastici cum iustitiae convenientissimum erat, quod lego humana extinxerent, prout exempti fuere, verum directè, ac proxime exemptos esse iure diuino dicendum non est? quia id nullo ex sacro texu constat. Si Lessi. l. 2. c. 3. dub. 4. n. 28. citans Caetanum, Victoriam, Medinam, Sotum, Conarruiā, & Nauarrum, Molin. 10. 1. d. 31. & 10. 3. d. 670. n. 2. Salas, Maled. Hétiq. Villalob. Arag. Ledesma, & alij plures etiam ex Iuris, quos affer Diana p. 1. tr. 2. resol. 1.

Eis completere, ac proximè iure diuino, quia id videtur expresse tradi à Bonificio VIII. in Cap. Quaquam, de censib. & innuitoriatis in Tridentino sef. 26. cap. 20. dam dicitur, Ecclesiæ, & personarum Ecclesiasticarum immunitatem Di ordinatione, & Canonum sanctionibus constitutam esse. Ita Sua. contra Regem Anglie l. 4. c. 22. n. 30. Homobon. Hugo. Alterius. Pereg. Durandus. Comitol. Laym. Azor. Sola. Fillinc. Bogac. & alij plures ex Iuris, quos affer, & equitur Diana citatus.

Hoc verius Profecto, supposito, quod iure diuino Ecclesiastici exempti sunt a correctione, & insidiacione laice quoad personas suas, ita ut non possint ab ea iudicari, vel puniri: difficile est, quomodo non sint eodem iure exempti quoad tributa solvenda, haec enim imponi nequeunt nisi a superiori habente vim coerciunt ad

obligandum subditum, & eum panendum, si non obedit. Si ergo Princeps secularis non potest indicare, nec panire Ecclesiasticum perdonam: non appetet, quoniammodo valcat obligare ad soluenda tributa, que imponit?

D V B I V M L VI .

Clerici minorum Ordinum non coniugati Beneficium Ecclesiasticum non habentes suntne à soluendis Tributis immunes?

Certum est, eos Clericos Ordinum minorum, qui coniugati sunt etiam cum ²¹⁶ Questioni virgine, ea immunitate non gaudere, statim licet habitum Clericalem, ac tonitrum habent. Quia sic habent in Cap. vni. de Clerico coning. in 6. & in Trident. sef. 23. c. 6. & ex cōfessione Doctorum probat Sanch. l. 2. consil. c. 4. dub. 49. num. 2. Questione autem est de Clericis minorum Ordinum non coniugatis, qui beneficium Ecclesiasticum non habent, sunt à tributis solvendis exempti?

Non sunt à tributis immunes. Quia sì à tributorum solutione essent immunes, oculum aperiretur numerus, qui vt à solvendi gabellis onere eximerentur, Ordinibus minoribus iniuriantur. Certe pluribus in locis ab huiusmodi Clericis gabella exiguntur. Sie Angl. Olanus, Patlador. apud Sanch. num. 3. Lazar. Gutier. Ledesma, Joan. de la Cruz apud Dianam p. 1. tr. 2. resol. 35. Et saltem id verum esse affinatum, quando non habent conditions à Trident. sef. 25. c. 6. requiritur, nempe ut defenant habitum Clericalem, & tonitrum, deputatioque sint ab Episcopo aliqui Ecclesiæ, aut in seminario Clericorum, vel in aliqua schola vel viuenteriate de licentia Episcopi, quasi in vī ad Ordines maiores suscipiendo versetur, Mauritius Matienzo apud eundem Sanch. Layman. Suar. Azor. Reginald. Filliue. Coriolan. Alerius. Molfel. & alij apud Dianam ibi. resol. 36.

Immunes sunt à tributis solvendis, nisi cōfessitudine aliqua ex tacto Pontificis summi ²¹⁸ immunitati confitentia alieni subiecti. Quia hi sūt fūt. vere Clerici, atque ideo personæ Ecclesiastice: Ergo sumunt exemptione omnibus Ecclesiasticis personis concessa. Nullibi ante eis ablata esse reperitur: non in iure communis, nec in loco Concilij citatis, in quo non agitur de his exemptione, sed de fori privilegio, ad quod illæ condicione requiruntur; quare quod hanc immunitatem ut antea erant, relinquuntur, ita Molina tom. 3. d. 671. Medina, Bertachin. Fein. Perez. Conar: quos affer, & sequuntur Sanch. ibi. supra addicione cum Imola, Tabiena, & Conarriuajid intelligi etiam si non deferant habitum, & tonitrum. Lessi. Maled. Garcia, Comitol. Torreblan. quos affer Diana resol. 36. vbi. leges epistolam Cardinal. Caraffe ex nomine Congregationis Concilij id rescribentis ad Comitolum.

Cum his probabilis opinor. Farcortamen, ²¹⁹ Ceteris his aliebti esse legem, & coniugatū dicēndū exigen- di

ESCOBAR
Theol. Mor.
Tom. V. VI. VII.
E. LV

Sect. II. de Tributis Dubia. 321

di ab eis gabellas, quando beneficii non habent. Quæ contextudo si approbata tacite sit à summo Prelate, valida erit. Potuit enim rationabiliter approbari propter multitudinem eorum Clericorum; plurimi enim primam tonsuram accipiebat ad finem non soluendi gabellas. At stando in iure Canonico, etiam si ea intentione Clericalem tonsuram acciperent, sine animo ascendendi ad ordinis lacer immunes essent, quia intentio illa Clericalem statum non tollit.

D V B I V M L V I I .

Clerici minorum Ordinum coniugati, morua uxore, quam virginem, & unicam duxere, recuperantne exemptionem à Tributis, si habitum, & tonsuram non deferant:

²²⁰ Recuperant privilegium hoc, si habitum, & tonsuram non deferant, quia immunitas a tonsuris tributis solum his Clericis in minoribus constituitur conceditur, qui conditiones à Tridentino sef. 25. cap. 6. expressas obseruant, quarum una est habitum, ac tonsuram gestare. Ita nonnulli Doctores apud Sanchez citatim.

²²¹ Non recuperant privilegium hoc, si habitum, & tonsuram non deferant, quia immunitas a tonsuris tributis solum his Clericis in minoribus constituitur conceditur, qui conditiones à Tridentino sef. 25. cap. 6. expressas obseruant, quarum una est habitum, ac tonsuram gestare. Ita nonnulli Doctores apud Sanchez citatim.

²²² Primam sententiam veriorem esse reor, quia Tridentinū de privilegio fori inibi loquitur. Profecto solum coniugatis video expressæ huiusmodi invanitatem prælegium ablatum esse, id est que clerici defuerat uxore quā virginem, & unicam duxerant, cum vel sine habitu & tonsuræ gestatione verè Clerici existant, non est, cur eos a prælegio huius immunitatis a gabellis folendis excludamus, maxime dum Diana cum aliis cor nec a fori prælegio excludendos affirmet.

D V B I V M L V I I I .

Laius habens in sua familia unum, vel plures filios Clericos, vel etiam beneficiarios, potestne extrahere ex gabella partem iuxta id, quod Clerici illi consumunt?

²²³ Potest quidem, quia sicut Clerici non possunt cogi ad recipiendos milites ad hospitium, sic neque eorum patres vel fratres habitantes eum ipsius in domo communis: Ergo idem videtur dicendum de exemptione à tributis. Sic Riccius, & Graf. quos affert, & sequitur Diana p. 3. tr. 1. resol. 32. in casu illo hardissimi de militibus recipiendis.

Non potest ex gabella detrahere, sed integrum debet pater ille solvere, quia gabellam non soluit, qui comedat, aut consumit res illas; sed qui eas emit, vel affect pater antem solum est qui emit, vel affect, & qui est earum rerum post emptionem dominus fit a contrario Clericus nihil gabella solvit: omnibus, quae emit, licet id consumi debat ab eius famulis, vel amicis laicis, quos ad prandium immittat, ita Sanch. l. 2. consil. 6. 4. dub. 54. recentiores alios referens. Cardin. Lugo 10. 2. de iust. d. 36. n. 105.

Ego etiam quidquid si de exemptione ab hospitiis, nego pacitatem, quia in illo causa attendit ad Clerici quietem, quem militum resolutio. hospitio turbarerit: in gabella autem solvendum solum attendit ad commodum, vel incommodum illam solvendi.

D V B I V M L I X .

Nouitj Religionum debentne de bonis propriis, que retinent, gabellas soluere?

²²⁴ Ebent quidem, quia id prælegium Religionis professis concessum est, vel Debet solvere. Ergo nonnitj qui adhuc vi laeculares bona sive retinent, laecularium instar debebant, gabellas soluere. Scilicet Parlador. l. 1. serum quodidanc. 13. s. 1. n. 2. Lazatte tr. de decima v. dit. c. 19. n. 50. Manuel. 10. 2. 99. Regul. q. 4. 3. a. 8. & 10. 3. q. 74. a. 9. Gironda de gab. p. 7. in præl. Mollet. sam. tr. 22. a. 22. m. 162. facit, dum docet, Religiosos professos exemptos esse a gabellis, ubi videtur nouitios excludere.

Minime debet, qui nouitios sunt pars communis Ecclesiasticæ, cui toti competit Soluere non exemptio, ita Molina 10. 2. d. 67. Turrian. debent, hic. d. 44. dub. 4. n. 8. Malder. Barbol. Graf. Ber. tachini. & alijs plures, quos affert, & sequitur eruditissimus amicus meus Diana p. 1. tr. 2. resol. 37. Sanch. l. 6. Decal. c. 10. n. 16.

Longe hoc verius esse non dubito. Nam nouitios in favorabilibus pro Religionis habent. Longe hoc tur, & ideo omnibus Religionis potiuntur mibi verius inducunt. Et quidem vius id habet, ut Religio sum per viam transiuentem nunquam custodes rogant, an sit professus, vel nouitius, ut gabellam soluat.

D V B I V M L X .

Regularium coloni debentne gabellam soluere?

²²⁵ Ebent quidem, quia prælegium liberans Regulares a gabellarum solutiōne videatur esse personale, id Debet qui dem soluers est personis Religionis concessum. Unde can. 12. ipsa non transit ad colonos, Sic aliqui, quos professo nomine affert Diana p. 1. tr. 2. resol. 37. & probable immittit esse Card. Lugo tom. secund. d. 4. iustit. dist. 3. 6. num. 107. dum

322 Theologiæ Moralis Lib. LXI.

dum contraria sententiam vetiore appellat.

²³⁰
Soluere non est reale, & transit cum re ipsa, quæ adhuc sit debet.

Minime debet soluere, quia privilegium illud sub dominio Religionis, ut videtur expressum in Bulla Pij V. quam asserta Diana *vbi supra*, vbi ipsi etiam coloni in hac exemptione nominantur. Ita Abbas, & alii, quos assert Menoch. l. 2. de arbitriar. casu 56. 2. num. 46. Tamburin. de iure Abbat. tom. 1. d. 15. q. 21. num. 6. Lugo citatus Peirin. de privileg. Minimorum, tom. 1. conf. 2. July II. §. 33. numero 142.

²³¹
Probabilius
hoc mihi.

Hoc probabilius longe esse credo, & certius esse existimo, quando in ipsi contra-etu eset expressum, quod colonus huiusmodi exemptionem retinet, Menochio *ibidem*. & Mascambruno conf. 18. num. 39. annotantibus; & quando fructus, ex quorum emptione petitur gabella, nondum sunt à solo Ecclesiastico communis separati.

D V B I V M L X I .

Emphyteuta secularis habens in emphytesim rem Ecclesiæ, liberne est à gabellæ solutione?

²³²
Liber non
est ab onere
soluti.

Non est liber, quia Ecclesia in eum retransfert, quasi in dominum toto tempore, quo dura empentes: Ergo debet re illa gabellam soluere ac de re seculari. Sic Auendao, Valascus, & Rolandus apud Dianam p. 1. tract. secund. resolut. 24.

²³³
Liber om-
nium est.

Liber omnino est, quia adhuc dominium directum manet apud Ecclesiam, licet indirectum sit emphyteuta seculari translatum. Ita Felicianus de Solis tr. de censib. 10. 2. in addit. l. 1. in prefat. num. 1. Fanent, quæ dicuntur in conf. 2. quod habetur tom. 1. 2. tractatum. fol. 99. col. 3. & sequitur Diana *vbi supra*

²³⁴
His adhe-
rebo.

His adhaereo Doctoribus, quia dum directum dominum rei illius remanet in Ecclesia libera est à solutione tributi; non enim tunc secularis ille, sed res ipsa privilegio Exemptionis potitur. Aliud est, quando dominum etiam directum transferretur, imposito solùm onere soluendi censum annuum Ecclesia, ut Felicianus de Solis to. 1. l. 1. c. 10. num. 5. & 15. adiungit.

D V B I V M L X I I .

Ecclesiasticus debetne ex bonis patrimonialibus gabellam soluere?

²³⁵
Debet sol-
uere.

Dabit quidem, quia patrimoniala illa bona iam addicta erant tributo primitu quā ille statim init clericalem: Ergo & postmodum tributaria manebunt. Sic cum alius Juristis Bobadilla in polit. tom. 1. l. 2. c. 18. n. 260. Quia tamen excipit bona patrimonialia, ad quorum titulum quis fuit ordinatus.

Non debet ex bonis patrimonialibus gabellam soluere, Quia Canones expreſſe ac generaliter loquuntur non solū de bonis Ecclesiæ, sed de bonis Ecclesiasticorum nec id debere limitari ad fenſum formalem, nepe quatenus Ecclesiastici sunt. Ita communi-
citat, & sequitur.

Hanc sententiam veram esse defendo. Nam quando exemptio datum quoad aliqua ſolū bona, ſolet id explicari: vt in commandatariis Ordinum Militarium lex explicat excep-
tione quoad bona commendat. Vbi ergo defendo, intelligi quoad omnia bona. Vnde non ſolū in bonis propriis patrimonialibus hoc locum habet, ſed etiam in bonis & donatione, emptione, vel alio titulo ad perfonam Ecclesiasticam pertinentibus, quia de illis omnibus eadem eft ratio. Scio tamen, statutum Regni Neapolitan. referri, quod Clerici de bonis ſibi donatis debeant gabellam ſoluere. Quod ſuſtineri poterit ſi habeant contentum expreſſum, vel tacitum ſummi Praeful. Duard. Barbosa, & alii quos refert, ac sequitur Diana p. 1. tr. 2. refol. 42.

D V B I V M L X I I I .

Quando bona ad Ecclesiasticam perſo-
nam venirent habebant onus, vel
tributum annexum, quod Cleri-
cus ſoluere proculdubio debebat, &
non ſoluis: potefine ad ſoluendum
id à Indice ſeculari cogi?

²³⁶
Q Væſtio vertitur à Doctoribus, an de-
beatur gabella, quando bona Ecclesiasti-
ci antequam ad eum venirent, ſubdi-
ta erant gabella ſolnenda? Et melior nota
Doctores diſtinguunt. Si bona illa habebant
onus, vel tributum, perpetuum, ac mere reale
annexum, cum illo onere tranſenit ad Eccle-
ſiam: fecis autem ſi onus illud non erat reale,
ſed ratione perſone, vt ſi ſoluebant ex
bonis tributum, generali ex lege, & obli-
gatione, qua bona ſubditorum fuit obligata,
& hypothecata Principi pro tributis ipſi
debitis. Ita docent omnes, quos latè conge-
rit, ac sequitur Sanch. l. 2. confil. c. 4. dub. 57. &
idem cum proportione dixerim, quando ali-
qua bona, ex quibus ignobilis ſoluebat tributum,
tranſenit ad nobilem è tributis exem-
ptum. Nam ſi onus illud reale erat, ipſi rei
ſixum, ad nobilem cum eodem onere tra-
fit; ſi vero erat ratione perſone, non tranſit
onus cum re ipſa. Quid autem ſi Clericus
prefato oneri non ſatisfaciat, tributum ex illis
bonis debitum ſolnat. Potefine cogi à Indi-
ce ſeculari ad ſolendum cogi.

Potefit quidem, quia tum magis conuenit
res ipsa, quam pericula. Sic Guillelmus, Barto-
lus, Gregorius Lopez, Olanus, Albericus, Gu-
tierrez, & Hofstiensis, quos refert Sanch. l. 3. ſeculari
confil. c. unico dub. 30. num. 10. Aliqui tamen
corum explicant, poſſe quidem à faciliat in-
dice

ESCOBAR
Theol. Mor.
Tom. V. VI. VII.
EIV

240.
Cogit non
potest.

dice fieri exequutionem in re illa: non tamen
geri aliquid circa Clerici personam.

Minime potest Ecclesiasticus coram iudice
seculari conveniunt, nec ab eo cogi ad tributi
illius solutionem, quia a seculari tribunali
est omnino exemptus, non solum in causa cri-
minali, sed etiam in civili, ut constat ex An-
thony Statuum, C. de Episcop. & Cleric. Ita
Panormit. Socin. &c alij, quos refert, ac sequitur
Sancti. l. 2. consil. c. 4. dub. 57. n. 4.

241.
Autoris
refolutio.

Licet Clericus onus illud reale non sol-
uat, minime potest a iudice seculari obli-
gari ad soluendum, quamvis executio in re,
fiat, & nihil circa perdonam Clerici geratur:
cum omnino & in criminalibus, & in ci-
milibus causis sit a seculari potestate, seu
iurisdictione exemptus: unde ad Ecclesiasti-
cum indicem erit recurrendum.

D V B I V M L X V .

*Equites Ordinum Militarium parti-
pantur hanc a gabellis soluendis
exemptionem, ex iure communis?*

246.
Status
quæstionis.

Quoq; seclusis eorum specialibus pri-
uilegiis, si quis habent, ne gabellas sol-
uant; sed solum de iure communis ob-
personarum Ecclesiasticalium exemptione
nem. Requiru itaque, an ex iure communis
hi sint a gabellis soluendis exempti.

Exempti sunt omnino, quia sunt verè Re-
ligiosi, & perlongè Ecclesiastici, quibus con-
cessa est eiulmodi immunitas. Sic Carran-
za, & Flores de Mena, quos refert, & le-
guntur Diana p. 1. tr. 2. resol. 49. & p. 2. tr. 1.
resol. 51. id extendit ad eos, qui media Cruce
alba D. Ioannis condecorantur. & resol. 45.
id extendit ad vxorem viduam. Equitis S. Ia-
cobi, vel Alcantare, donec alteri imbat, citat-
que Bobadilam p. 2. de potest. Episc. allegat. 13.
num. 15.

Non sunt a gabellis exempti nisi quod bo-
na suorum Commendarii, quia hi non
sunt verè Religiosi: Ego non fruuntur exem-
ptione Religiosi concessa. Doctores mul-
ti, quos citat Sanchez l. 2. consil. c. 4. dub. 58.
vbi fatetur, Clericos horum Ordinum, qui
in communis vivunt, immunes omnino esse;
Equites autem, seu Milites gabellas soluere
de aliis bonis praeter suæ commendata
fructus, prout precipit in legi Hispana, que
est lex 9. tit. 8. d. 9. noua recipil. vbi dicitur,
de iis etiam fructibus soluendam esse, vbi
fuerit talis confutatio.

Scio Bobadilam tom. 1. polit. l. 2. c. 18. num.
264. asseruisse, omnino exemptiones non esse;
nam gabellam soluere debet de aliis bonis ad
commendam non pertinencia. Scio P. Molie-
nam d. 663. num. 6. docere, in Hispania hu-
ijsmodi Equites, si commendam habeant
esse immunes omnino, leens si modo habuit
fine commenda, decorentur. Ego autem cum
Cardin. Lugo d. 36. num. 114. lequendam in-
dico quod hos Milites cuiuscumque Regni
confundendim: quia vtraque est rationabilis,
cum pro vtraque parte sint rationes non
lenes, ad id incindandum. Illud autem de uxore
vidua Equitis, Bobadil venia, nimium rai-
hi videtur; nec enim vix receptu esse video.

247.
Omnino
exemptis.248.
Non sunt
omnino
exempti.249.
Asutoris
refolutio.242.
Status quo.
spongia.

N Onnulli Iuristi intenite cautelam,
vt Ecclesia ex prædictis in futurum ha-
bendas tributum iurare: reddendo sci-
lere omnia prædia tributaria ex ciuitatis
statuto, vt sic omnia illa ad Ecclesiam trâ-
fiant cum onere reali soluendi tributū. Quæ-
sierunt itaque, an possit legi imponi fundis
huiusmodi reali obigationis?

243.
Postul. qui.
aut hoc le-
co prescribi.

Potest evidenter, quia hoc non in odium
Ecclesie, sed in communis iuris conserva-
tione sic hoc confundit laudat Bartolus,
Otacelia, Ancharramus, Azenedo, & alij, quos
affert Sancti. l. 2. consil. c. 4. dub. 57. n. 5.

244.
Minime
potest.

Minime potest, quia tributa ab alio, quam
a Principe imponunt extraordianria, que
Clericos non ligant. Ita Sanchez citatus n.
6. unitos alios referens. Exetur tamen num.
7. quod si illa onera realia generaliter inducta
a Princeps fuerint supremo, & sine fraude, ac
odio Ecclesiasticorum valida esset, & ad Cleri-
cos transtirent; quod quidem alij ab ipso
citati concedant.

245.
Quia dicē-
dum expo-
no.

Hoc verò minime placet Cardinali Lugo
tom. 2. de iust. d. 36. num. 113. nec mihi: nisi
prædia, quibus tributum illud imponitur,
essent re vera ipsius Principis quo ad propriete-
tatem: tunc enim vnuquique potest rei usq;
onus reali apponere, quod volatur, & face-
re, vt ad quoquaque cum illo onere tran-
faret: quod tunc non est proprie tributum:
sed eos in solvendis in Domini prælensis
vel patetis recognicionem. Quando ve-
ro prædia sunt subditorum, onus illud, quod
apponetur, esset vere tributum, quod non
exigeretur in iuri prædicti, quod est ipsius
subdit, sed quia subditus est, & proprius potes-
tatem iurisdictionis Principis in ipsam, qua-
re deficiente illo timulo, & potestate, provi-
detur respectu persona Ecclesiastica, haud
potest onus illud persistere.

D V B I V M L X V I .

*Impontentes vel exigentes gabellas a
personis Ecclesiasticis: incurvantne
excommunicationem latam in clau-
sula 5. Bullæ Canæ?*

S Vppono, in Cap. Non minus, & in Cap.
Adduersus, de iniuriant. Eccles. ferri ex-
communicacionem ipso facto incurrandam loccirca
in Consules Ciuitatum, & quocumque penas iure
alios

ESCOBAR
Theos: Mor.
Tom: V. VI. VII.
E. LV

324 Theologiæ Moral Lib. LXI.

latae contra alios potestatem habentes, corumque facti-
monentes res qui Ecclesiæ, vel personas Ecclesiæ
vel exigentias, corumque bona aut pauperum visibus
tegabellas depulata granam talium, collectis, aut ex-
ab Ecclesiæ. si admoniti non desisterint: à
satisficiis. quia excommunicatione absolu non poten-
tiant, donec satisfaciant. Et in Cap. Quam-
quam. de censibus iuncto Cap. 1. de immunitate.
Ecclesiæ in 6. excommunicari ipso facto omnes
qui ab Ecclesiæ, vel Ecclesiasticis pro peri-
mis, vel certis bonis, vel ecclesiarum exi-
guunt, vel extorqueunt per se, vel per alium
foco, vel alieno nomine pedagium, vel qui-
dagium, nisi pro rebus causa negotiorum
delatis: qui etiam nequeunt, nisi satisfacio-
ne præmissa: absolu. Ibidemque præcipi,
ut si in hoc communis delinquit, locus ipso
facto interdicto non relaxingo, nisi præmis-
ta satisfactione, subiectat. Et in Bulla Ce-
næ Domini claus. 5. excommunicatione ipso
facto percuti omnes, qui in terris suis noua
pedagia, seu gabellæ, ad id potestatem non
habentes, imponunt, vel exigunt, et claus.
14. excommunicari quemcumque statuta, aut
decreta facientes, ordinantem, vel publican-
tem, aut eis utente contra Ecclesiasticam im-
munitatem. Et in claus. 17. affici excommunica-
tionem eum, qui collectas, decimas, talias, pre-
stantias, & alia onera Prelatis, & aliis per-
sonis Ecclesiasticis, & bonis eorum, Ecclesiasti-
cum, & Monasteriorum, & aliorum benefi-
ciorum Ecclesiasticorum, illorum que fructu-
bus, ac redditibus, seu prouenientibus huius-
modi absque Romani Pontificis speciali, &
expressa licentia imponunt, exigunt, aut
imposita etiam ab spoliis dantibus, ac con-
cedentibus accipiunt: necnon qui per se,
vel alium, vel alios directè vel indirectè
prædicta facere, exequi, vel procurare, aut
in eiusdem auxilium, vel fauorem, aut vo-
tum, seu suffragium palam, vel occultè pre-
flare non verentur, cuiuscunque præmi-
nentie sit. Non est dubium, quin prædicti
omnes in excommunicationem Bullæ Cœnæ
incurrant, quidquid dixerit Nauarrus sum.
capite 27. num. 12. 8. & ex eo Diana part. 1.
tratt. secund. resolut. 47. Solum est difficultas
an incurvant excommunicationem contém-
in clausula quinta.

Non incurvant, quia ibi solum excom-
municantur, qui gabellas in se prohibitas
imponunt, vel exigunt: non verò qui ga-
bellas in se fictas, & legitima potestate
nem claus. 5. Bulla
Cœna. impotitas exigunt a personis exemptis.
Si nonnulli doctores, quos memo-
rat, preffo nomine Cardin. Lugo hic d. 36.
n. 136.

Incurrunt plane. Quia licet illa
tributa sint justa, & legitima potesta-
te imposta quoad laicos: sunt tamen
sine legitima potestate proti ad Ecclesiasti-
cos ordinantur; unde secundum illam partem
verè imponuntur à non habentibus potesta-
tem. Ita Angel. Sylvest. Tabie. & alii, quos refert & sequuntur Molin. d. 670.

Hoc verius esse credo. Attamen parum hoc
Eloc verius referte indicari, cum in claus. 17. vt præ-
esse affirmas misi, iij omnes excommunicatione feriantur,
quidnam Monstrum, in Clement. Proscripti, de censi-
moneo. his præcipi diceelanis, vt denunciari faciat,

quos nonerint incurvise excommunicationem,
vel interdicitum à tute statutum/don-
nece restuant & satisfaciant) eo quod qui-
dagia, vel pedagia ab Ecclesiæ, vel Eccle-
siasticis non negotiantur exegerint. Quid
quidem esse præceptum grave, & obligari
sub mortali cum Thoma Sanchez lib. secund.
consil. cap. 4. dab. 56. zumer, secund. citante
Nauartum afflum. & n. 3. annotat Sancius,
Episcopum debere, parte vocata, & audit
id facere, licet factum sit notorum. Quam
tamen citationem necessitatem non esse ex-
istimo, quando non denunciantur nominis
pertine, sed solum generaliter. Me-
cum Imola in dictam Clement. n. 16.

D V B I V M L X V I I .

Vt Clericus negotiator immunitatem à
gabellæ solvenda amittat, requiri-
turne trina monitio.

C errum est, Clericum debere gabellam
solvere ex ijs rebus, qua negotiorum ²⁵⁴
causa afferat, vendit, vel emit. Cap. Quam-
quam. de censibus Clement. ultima de cens-
ibus Cap. fin. de vita, & honest. Clericis quod
quidem in odium negotiationis Clericis
prohibetur fuit introductum. Qua fieri au-
tem, an haec immunitas ipso facto amittatur
an vero prærequiratur trina monitio, vt à
negotiatione desistat.

Requiritur trina monitio: quia in Cap. ²⁵⁵
fin. solum præcipit Episcopo, vt si Clericos Trina mo-
nitio ab eo monitus non desistat, em à ga-
bellarum solutione non defendat. Et quam-
uis in Cap. Quamquam, & in Clement. ult. immuni-
tatem, huius monitionis menio non fiat: cetero
est tamen argumentum à contrario, quod
non valet, quando contrarium est in iure de-
cifum. Solum enim dicunt, non exigendas
gabellas à Clericis ex iis, quæ non causa ne-
gotiationis afferunt, &c. Sic Ludovic. Lopez,
Butrio, Abbas, Parlador. Joan. Andr. Imola,
Felician. Salcedo, Zabie. Angel. Sylvest. quos
affert Sanchez lib. secund. consil. cap. 4. dab.
51. numer. 1. Rodriguez, Sofia. Petr. de Ledel.
Ioane de la Cuz, Molfel. Reginald. quos citat
& sequuntur Diana part. prim. tract. secund. re-
sol. 46. Suan. Comitol. & alii, quos refert
Diana part. secund. tract. 1. resol. 44. Gabriel.
Pereira, Homobon. & alii, quos adiicit
idem Antonin. part. tercia tract. secund.
resol. 28.

Non requiritur trina monitio, sed ea non ²⁵⁶
præcedente, potest exigi à Clerico gabella. Non requi-
quia prefata iura generaliter excipiunt cari-
sum negotiationis à Clericorum immunitate,
ita malder. protel. Ioan. de Nepia, Prosper. de
Augustino, Turrian quos affert Diana part. 6.
prim. tract. secund. resol. 45. Alios plures citat
Sanct. ubi supra.

Ego autem probabilius distinxerim alse-
rens, Clericum debere gabellam etiam non ²⁵⁷
præcedente monitione ex iis, in quibus nego-
tiatur, proti habetur in Cap. Quamquam & probabilis
in

in Clement. ultima; quoad reliqua vero bona debere etiam gabellam, quando ter ab Episcopo monitus a negotiatione non desistit, quia hoc est, quod dicitur in cap. fin. de vita & honest. cleric. du Episcopo praecepit, ut post triennium monitionem quoniam dū bus se implicat de suis facultatibus statutis, & consuetudinis patria subiaceant, eos non defendat. Quo pacto apte vtraque iura abique villa repugnantia conciliatur. Mecum P. Sanch. dab. 5 l. n. 6. & Castro Palao 10. 2. tr. 12. d. vni. pun. 9. n. 15. Legge Diana resol. 46. citata alios referentem male tamen Molinam tom. 1. d. 147. concl. 5. vbi de hac questione nihil profatur. sed tom. 2. d. 342. col. 2.

DVBIVM LXVIII.

Potestne ab Ecclesiasticis exigi gabella pro communibus necessitatibus, vel commoditatibus, etiam consequenter Clericorum in commodum redundantibus?

²⁵⁸ Exigi potest. Potest gabella exigiri, quia Clerici ipsi hac communi cōmoditate ponuntur. Habetur in leg. Ad instructiones C. de sacros. Ecclesias, & in multis Legionis Hispanis, quas affert Sanch. l. 2. consil. c. 4. dub. 35. n. 13. Sc. Innocent. & multi Iuristi apud Molinam d. 572. n. 4. & innumeri quos affert idem Sanch. num. 13. eamque sententiam ut probabiliter tequitur. Henr. & alij plures quos affert Diana p. 1. rr. 2. resol. 38. & 78. & 82.

²⁵⁹ Non potest. Gabella exigi potest. Quia si in his casibus, v. g. reparandis muri, foribus, pontibus, &c. Ecclesiastici non sint exempti, sed ad utilitatem eorum immunitas educetur: cum communiter gabellum ad has, vel aquales necessitates imponantur, ex quibus redit, ex quibus redundat utilitas publica, & consequenter in Clericos, qui sunt partes communitas. In hoc autem consistit eorum exemptione, ut propter eorum dignitatem, & beneficia superioris ordinis, quod populus ab illis continuo accipit, huiusmodi communibus oneribus sint immunes. Quemadmodum viri nobiles immunes sunt ob suorum progenitorum merita à multis tributis, quae in communem utilitatem iouiuntur: & à recipiendis militibus in hospitium, licet haec receptio sit ad utilitatem publicam necessaria, ita Panormit. Anton. Ioan. Andre. Bartol. Holtiens. eccius, Calder. Iason, Ludou. Lopez, Syluest. Angel. Table. Medina, quos refert Sanch. ibid. dub. 55. n. 12. qui fateur esse hanc sententiam satis probabilem. Laym. Homobon. Ioan. de la Cruz, Barbos. Salon. Soza. Portel. Alterius. Graf. azor. Megala. Molfes. Duard. Seller. Marta, & alij quos citat, ac sequitur Diana citatis locis. Suar. in Reg. Angel. l. 4. cap. 16. numer. tertio Molina d. 672. & alij mult.

Veriorem hanc sententiam esse indicō, cui quidem leges ciuitatis, si que sunt, minime obstant, quia loc illa Ad instructiones non Eſcob. & Mend. Theol. Mor. Tom. V II.

sine causa correcta indicatur in ipso iure ciuii in Authent. Item nulla codic. de Episo. & Cleric. que est noua constitutio Frederici Imperatoris. Sed quidquid de his legisbus sit in hoc puncto standum magis facis Canonibus. Habetur autem in Concilio Lateran. citato in Cap. Non minus de immunit. Eccl. in foliatis facientis, qua sunt ad Urbis custodiā, communem utilitatem, non esse aliquid à Clericis exigendum, neque ad expeditiones, nisi Epilocus, & Clerus tantam necessitatem, vel utilitatem alpexerint, vt absque villa exactione ad relevandas communias utilitatis, vel necessitates, vbi laicorum facultates non suppetunt, subsidia per Ecclesiias existimant conferenda. Idem sub eodem anathematice in Cap. Aduersus, eod. iii. reperiatur.

DVBIVM LXIX.

Vt Clerici ad communes necessitates, vel utilitates contribuant, requiriturne, quod ad id laicorum bona non sufficiant?

²⁶¹ Non requiriuntur, quia cum communis sit necessitas, & utilitas, vñus iam receperus non attendit, an sufficiant laicorum subsidia: sed etiam Clericorum bona succurrunt. Sic alij quoniam opinioni minus caute Sancius adhærit. l. 2. consil. c. 4. dub. 55. n. 19.

Omnino requiruntur, quia id exprellis verbis Concilium Lateran. præcipit, & in Cap. 262. Adversus impetrat: & vñus in curia ita Requiritur habet, vt a summo Praefule non concedatur plane. facultas, nisi cu talis clausula, vt cōflet ex Babilis Clement. VIII. & Vibani VIII. & id alij communiter supponunt. Ita ex communis Doctorum Cardin. Lugo tom. secund. de inst. d. 36. num. 21. 25.

Hoc vnicē verum esse existimo mei Sancij venia: vnde refellendam penitus primam sententiam esse crediderim.

²⁶³ Mibi hoc
vnicē verū.

DVBIVM LXX.

Vt verba Conciliorum illa: Quod laicorum bona non sufficiant, veriſcentur sufficiere facultates communias. Cuiusdam non sufficiere, licet priuatum sufficiere facultates?

²⁶⁴ Decreto Concilij Lateranensis, vbi impetratur, ne Clerici tributa ad necessitates, vel utilitates communies conferre obligentur, nisi quando laicorum bona non sufficiant, ad eiuſmodi necessitatibus, vel utilitatibus subvenientibus hanc iugurunt dubitationem, num ut veriſcentur verba illa, @ quod laicorum bona non sufficiant, tans sit facultates communias cuiusdam non sufficiere, licet priuatum sufficiere facultates?

Sufficiit, vt bona communia cuiusdam ponere sufficiant

²⁶⁵

326 Theologiæ Moralis Lib. LXI.

Sufficit, quo suppetant, licet priuatorum suppetent bona ciuitates, ut Clerici debant contribuere, tatis non quia alioquin nunquam Clerici obligandi suppetant. Elencti, cum raro ita exhaustæ sint facultates laicorum, ut hos lumen facere non valent. Neque etiam Episcopus posset facile d. vni pun. 9 n. 9.

²⁶⁶ Non sufficit. Quia Urbanus VIII, in Bull. Non sufficit la concessa pro Ducatu Mediolanensi (cuius verba assert Diana p. 4. tr. 1. refol. 11.) expelle affect pro ratione concessionis, quod facultates communictum, & hominum illius status ad eam expensam non sufficerent. Et alioquin fere semper cogendi essent Clerici; quia fere nunquam ex redditibus ac bonis communibus solis potest his necessitatibus subveniri, tunc enim nec laici deberent ex suis bonis priuatis contribuere. Ita alij graues Doctores merito priuatae partis expositionem repellentes.

²⁶⁷ Hanc sententiam defendo. Factor, me aliquando cum meo Ferdinandino de Castro sensisse. Sed aptius nunc cum P. Satio. l. 4. de immunit. c. 2. 6. quem alij sequuntur sentio, ea verbo Concilij intelligenda esse moraliter: nec singulos posse sine magno granamine suis solis sumptibus tale opus perficere. Quod aliqui ita explicant, ut laici solvendo gabellam illam sine Clericorum auxilio cogentur le eis priuare, quia quotannis necessaria eis sunt ad viagem iuxta eorum, status convenientiam. Quod ego ita intelligo, ut non sufficiat, si in laicis reperiantur aliqui ita diuties, ut eorum expensis id fieri possit: sed considerandas esse vires eorum omnium laicorum quibus moraliter tributum imponendum esset, an sint tales communiter loquendo, ut sine magno detimento communictatis in necessariis ad statum singulorum possint sufficienter contribuere.

DVBIUM LXXI.

Quando petitur iudicium Episcopi, & Cleri, ut Ecclesiasticis gabellas ad necessitate, communes solvant, nomine Cleri intelligitur solum Capitulum ecclesie?

²⁶⁸ Solum Capitulum Ecclesie Cathedralis Suum nomine Cleri intelligitur, quia ita fert vobis Ecclesiæ circa gabellarum materiam. Sic Suar. de immunit. c. 2. 6. n. 16. Palao tom. 3. tr. 1. 2. d. vni pun. 9. n. 8.

Non intelligitur solum Capitulum Cathedralis Ecclesie, sed necessarius est consensus aliorum, ita ut vocent etiam Capitula Vrbis si sint: & Vicarij foranei, quia Cleri nomen genericum est, & cum alia Capitula in Urbe sint, non bene in singulari capituli nomine verificatur ita Belter, Barbosa, Megala, Bonac, Marchin, quo referunt, ac sequitur Diana p. 1. tr. 2. refol. 11.

²⁷⁰ Verius hoc est credo dans fidem Marchionis, qui tr. de peste, p. 4. 6. 1. n. 1. asterit, ita obsernatum fu' se Mediolani in hoc casu as mibi.

DVBIUM LXXII.

Cum iam nunc ad hoc, ut in his communibz necessitatibus Clerici tributa soluant prater Episcopi ac Cleri consensum Pontificis summi consensus requiratur: validusne est consensus Cleri, Pontifice inconsulto, ad hunc effectum?

²⁷¹ Iacet olim sufficeret consensus Episcopi, & Cleri sine suam Præfus approba. Statuione tam ipse ob aliquorum imprudentiam hoc sibi referauit, ut constat ex cap. Adversus de immunit. Eccl. Quæstionem vero, num Episcopus & Clericus, ac illicite, valide tamen consentiant, summo Pontifice inconsulto?

Validè consentiunt, quia in cap. Adversus nullum verbum irritans apponitur, sed tam præceptum. Sic Suar. de immunit. c. 2. 5. an. 17. finit. Bonac. in Bull. Cœna. d. 1. 9. 19. pun. 3. §. m. 6. Azor. tom. 1. c. 13. q. 8.

²⁷² Non contentiunt validè, sed irritus est consensus, quando Pontifex consuli potest. Non con quia Clerici post decreta illud cap. Adversus non posunt obligari Pontifice non annunciante, ita Castro Palao to. 3. tr. 2. d. vni pun. 9. n. 7. Marchin. tr. de peste. p. 4. c. 4. n. 14. Diana p. 1. tr. 2. refol. 11.

Ego autem cum Cardin. Hugo vtramque sententiam aquæ indico esse probabilem. Di xi vero, quando Pontifex consuli potest. Nam ²⁷³ Adversus quando eius consensus necessitate urgente, expectari non potest, convenient Doctores, posse non solum validè, sed & licet episcopū ac Clerum consenserit. Advertit autem apte Surius, & alij. Cum ipso posse id aliquid fieri, urgente necessitate ad inchoandum tributum: debere tamen consenserit Pontificis peti, ad illud continuandum, cum ad continuationem haberi possit. Lega Lugum to. 2. de inst. d. 3. 6. n. 127.

DVBIUM LXXIII.

Vt Clerici tributum solvant ad ea quæ immediatis concernunt bona eorum & non solum consequenter: requiruntur eadem conditiones, ac requiri dixi ad contributionem in communis utilitate, seu necessitate?

²⁷⁵ Idisti, quid sentiendum sit de tributis ad necessitatem, vel utilitatem communem perirentibus. Sit verò aliud genus. contributionis ad ea quæ concernunt immediatè eum, ac directè Ecclesiasticorum bona & non solum consequenter. Ut quid contributionē est ad anteriorēm suum, cuius impens perdit agros laicorum sumi, ac Ecclesiasticum.

laisticorum, qui in litore adiunt. In quo casu, & in tuncibus requiro, an eadem conditiones requirantur, nempe confessus pontificis facultas, & quod laicorum facultates non sufficiant?

276 Requiruntur illae conditiones. Requiruntur equidem. Quia praxis id docet. Nam in iis etiam casibus ad summum Praeulem recuti astolet. Cuius Florentina patit à Clemente VIII. pro reprimendo fluminis Arno, cui vicini erant agri Clericorum & laicorum: & ciuitas Panormita ab Urbano VIII. pro expensis tempore pestis: à quo etiam petit Ducas Mediolanensis ob alias similes necessitates. Diana attestante p. 4. tr. 1. ref. 41. Sic ipse alios citans concludit Pontificis facultatem esse necessariam, & ref. 152. aliquos preterea Auctores idem assertores adduxit. Porro in hoc casu excusationes facientes in bonis laicorum, docent aliqui, quos assert, & sequitur idem Diana ref. n. Faret praxis curiae in qua etiā in iis casibus facultas coedidit. Si laicorum bonorum sufficiat.

277 Non requiruntur huiusmodi conditiones, quia nec ex bonis propriis ciuitatis, vel opidi posset illud opus fieri, & hinc tenentur Ecclesiastici ad contribuendum, illa enim bona communia cum sint destinata ad bonum commune, non sunt expendenda in aliquorum particularium utilitatem. Non autem Pontificis consensus requiritur, qui illa contributio est voluntaria, & necessaria ad praedia, non autem est tributum. Ita in prima conditione, quod non sit locum in subsidium, quādo laici non posset, multi Doctores quos assert ac sequitur Sanchez l. 2. consil. c. 4. dub. 53. num. 6. Azchar Menoch Cenallos, cum aliis, quos citat Diana p. 4. tr. 1. ref. 41. Quod autem Pontificis consensus non requiratur docent Melina d. 672. num. 4. Sylvestr. Angel. Panorm. Ludou. Lopez, Tabie. quos assert, & sequitur Sanchez ibi, dub. 54. n. 7. Garcia, Laym, Megala, Manuel. Lefesina, Ioan. de la Cruz, quos refert, & sequitur Diana p. 2. tr. 1. ref. 40.

278 Diffinitione videntur existimo. Possunt enim tunc Ecclesiastici, quorum interesse agitur, & qui prædia habent vicina, quibus subuenire intenduntur, convenire, & pacto se obligare ad contribuendum ad expensas pro parte iua: vel posset hec contributio illius per modum tributii imponi a superiori. In primo caū verā credo esse sententia (cūdā, nec sūmī) Præfusus requiri cōstulit, quia illud non est propriè tributum, sed contributio, quare ipsi met ex pacto sibi imponunt p̄pter interesse quod habent: nec tunc attendi debet, an laici possint soli expensas solvere, quando vero Clerici nollent consentire, vel non omnes, & necessaria esse illos constringere: tunc iam videretur esse species aliqua tributi: & verā patet, esse primam sententiam, quod requiriens eliset summi Præfusus consensus, ad Clericos obligandos. Pontifex autem aliquando consentire poterit, ut absolue contribuant Clerici, nulla facta discussione facultatum laicorum: aliquid prudenter hāc conditionem exigeret, quia cūdā sit obligatio, & species tributi, non vult obligare Clericos nisi in laicorum subsidium. Cæterum in iis Bellis, & cōcessioneibus, quæ pro Ezeb. & Mend. Thol. Mor. Tom. VII.

prima sententia afferuntur: aliquæ sunt pro resarcientiis expensis factis tempore pestis, quæ quidem non videntur esse ex illis, de quibus loquimur, sed potius immediatē tendunt in bonum communicati, & consequenter in Clericorum utilitatem, sicut pontes, fontes, custodiz, & similia, quare non mirum, quod Pontifex nolit contribuere Clericos nisi in subsidium laicorum, præseruimus enim sumptus illi iam facti essent in subsidium corum, qui vel facti fuerant, vel mortui, & solum contribuendum nunc sit ab aliis Clericis, qui ex iis non participavunt. Porro illa concessio pro fortificandis arcibus, non est in hoc genere, de quo quæstio, sed in illo, quod pertinet immediate ad publicam utilitatem, & consequenter ad Clericos. Denique illa pro defensionis agris a fluvio Arno, licet videretur esse immediate in utilitatem eorum Clericorum, qui agros fluvio vic nos habebant: sed tam non prebeat facutas, ut illi soli contribuerent; sed pro toto clere: nec præcesserat paclū, aut consensus eorum, qui habebant in erese, sed volebant eos omnes cogere, imponendo verum tributum: in quo Pontifex prudenter noluit consentire nisi in subsidium, & defectum laicorum, ut Conciliarum decreta obseruarentur. Hæc quidem ex eminentissimo (sapientissimoque Cardinali) de Lugo (20. 2. de inst. d. 36. n. 130.) acceperit.

DV BIV M LXX IV.

In iis casibus, in quibus Clerici possunt, vel debent contribuere, si re-
luctantur, possuntne
a laicali cogi po-
testate?

279 Q Væsto gravis voluitur; num quando Status
contibutio gerenda sit à Clericis iux- obligationi
ta superius dicta, si ipsi reluctantur questionis.
reluctantibus à indice laico cōcērceri.
Possunt à indice laico
qua in eo caū Index ille non procedit con-
tra personam Clerici, sed contra illius bona
Sic Auendaño, Azemedo assert. Sanch. l. 2. cō-
f. cap. 4. dub. 55. num. 8. Baldus, Olanus,
Richard, Quesada, Aula, apud eundem
Sancium, n. 30. Salgado, Lazarte, Coriolan.
apud Dianam p. 1. tr. 1. ref. 41.

280 Non possunt reluctantes à potestate laica cogi, sed solus superior Ecclesiasticus habet Minime vim cōcīcīam, ad comque est recurrendum potest. vt Clericos obliget ad tributum solvendam, sicut in omnibus aliis debitis, quia sic præcipit, cap. Non minus, & in Cap. Adversus, de immunitate Ecclesie Ratio sit clara, quia Ecclesiastici generaliter exēti sunt à seculari iurisdictione non solū quoad personas, sed etiam quoad

328 Theologiæ Moralis Lib. LXI.

quoad bona sua, super quibus non possunt coram indice laico conueniri, vel ab eis mollescere; ne per viam viam concedatur iudicii, quod per aliam negatur, ut dicitur in Cap. unico de Cleric. coningat in sexto. Ita Paulus de Castro, Gutier. Ludou. Lopez, Sylvestr. Angel. ubi supra n. 9. Glos. Anchors, Gigas, Baldus, Innocent, Speculator, Gregor. Lopez, Hostiens. Felin. Ripa, & alii plures, quos citat, ac sequitur idem Sanchez. n. 32. Qui n. 32. addit, si Episcopus renunt appellatum esse ad superiorē Ecclesiasticū.

282
Hoc mibi
certum.

Cum his probabilis admodum, immo certe admodum feniū. Quod quidem in lege Hispana video esse approbatum, que est Lex 54. tit. 6. part. 1. Quamvis ergo Clericus delinquat non soluendo tributum, quod debet huius potest conueniri propter hoc debitum vel delictum nisi coram ius legitimo Ecclesiastico indice; debitum enim vel delictum non dat iurisdictionem creditori, vel ei qui offensus est.

DVBIVM LXXV.

Quando Clericus ex negotiatione debet Tributum, vel ob negotiationem (post monitionem trinam) continuam perdi exemptionem à Tributis; boni illius possuntne à iudice sacerlari capi, que ad solutionem debiti Tributi sufficienti:

283
Potest qui-
dem.

Potest equidem, quia in Cap. ultim. de vita, & honest. clericor. dicitur non esse defendendos ab Episcopo, Clericos negotiator, ne tributa solvant, sicut laici: & leg. 7. tit. 18. 1. 9. noua resipil. de iure Hispano dicitur eos ad soluendam gabeilam teneri. Sic Aze-uedo, Mexia, Lazarte apud Sanchez lib. 2. consil. c. 4. dub. 55. n. 30.

284
Non potest

Minime potest, quia quamvis id in illo capite ultimo & in leg. septim. dicatur: in nullo tamen loco dicatur, indicem secundarem iurisdictionem habere ad coercendum Clericum: sed id iuris communis dispositioni relinquuntur, qua Clericus super illo debito, sicut pro aliis, debet coram suo Episcopo conueniri. Ita Sanchez. ubi sup. n. 3.

285
Probabiliter
sententiam
esse indice.

in solut. 3. argum plures ciōns. Probabiliter hanc sententiā esse defendendo. Fator enim huiusmodi. Clericum non esse ab Episcopo defendendum in hoc casu. At ad Episcopum pertinet iudicare, non defendi debeat, necne. Postquam igitur compseriat, in negotiatione delinquisse, vel ob persistentiam in ea post trinam monitionem amississe immunitatem à gabelis soluendis, Episcopus non debet eum defendere, sed cogere, ut tributum soluat, sicut laici.

DVBIVM LXXVI.

Si mercatores laici in ipso Cinitatis ingreſſu aliquod Tributum soluunt ex mercib[us], quas vendendas afferrunt: eſtne indirecte contra Ecclesiasticam immunitatem?

VT dignoscas; quando tributum censi debet contra Ecclesiasticam immunitatem, regulum generalē accipe: Inquit, quoniam est tributum, & contra immunitatem Ecclesiasticam, quando directe, vel indirecte tendit ac Ecclesiasticos gravandas Quare quotes ab ei perire tributum, sine ex contractu, sive ex adsortatione mercium, sive ex alia causa, non est dubium, quoniam directe laddatur immunitas. Totum dubium est de indirecte gravamine, quando nam verificetur. Quodherum itaque, an mercatores laici in ipso cinitatis ingreſſu aliquod tributum soluunt ex mercib[us], quas vendendas afferunt, sit indirecte contra Ecclesiasticam immunitatem?

Est quidem, quia mercatores illi propter tributum prius soluunt carius postea vendunt. Et contra merces, unde Clerici carius eas emere cogantur, ideoque gravamen tributi impositi indirecte sustinere videntur. Sic bonnelli Doctores, quos prelio nomine affer Cardinal. Lugo 10. secund de inst. d. 36. numer. 13. 3.

Non est indirecta immunitatis laicio, quia nimis videtur esse indirecta rationis explicatio. Non s[ic] Nam hoc modo via illam eti[am] tributum laicis impositum, quod contra immunitatem Ecclesiasticam non existet, sive enim ipsis vestes, sive in pane, sive in vino, sive in carnibus gabella laicis imponatur, poterunt Clericis conqueri, quod ratione illius tributi coguntur ipsis maius dare famulis stipendium, vel operariis, quos concupunt; quia ipsi ad emenda sibi necessaria, maiori indigent pretio ob tributa, que solvantur à venditoribus, vel emptoribus eorum merciom. Quare Theologi omnes concipiunt ea que ita remoti Clericos laddere possint, nec indirecte esse contra eorum immunitatem. Ita ex his molina tom. secund. de inst. d. 663. n. 5. vbi id tanquam certum supponit.

Ego autem existimo Autores illorū (vti sit Lugo citatus hoc defendens) nimis videntur indirecte immunitatis laicionem extenuantur. Nam si hoc contra immunitatem Ecclesiasticā esset, etiā esset contra immunitatem nobilium, qui ex privilegio exempti sunt à tributis solvendis. Numquam tamen nobiles conquesti sunt, quod eorum privilegia legantur, quando eis modi tributa plebeis impo- nuntur. Lega Sancium sic dub. 55. n. 40.

DVBIVM

D V B I V M LXXVII.

*Si gabella exigenda sit a venditore, vel
emptore laico, et sine contra immunitatem
Ecclesiasticorum si hac gabella ab eo
exigatur, quando vendit
eiam Clerico, vel ab illo emit?*

²⁹⁰ *Est contra
immunitatem
laicam.*
Contra immunitatem est. Quia non solum est illicitum statutum directe tendens contra libertatem Ecclesiasticam: sed etiam quod indirecte can leuit. In hoc autem cau licet gabella directe a Clerico non exigatur, indirecte tamen videatur ab eo recipi, siquidem carius cogitur emere, vel vilius vendere propter gabellam suo venditorum, vel emptori impositam: quod perinde est, ac si ipse solueret. Sic Gratian. Menoch. Laderchias surdus, Recius, Honobon. Zerola, quos afferat Diana p. 14r. 2. ref. 48.

²⁹¹ *Contraria
immunitate
non est.*
Non est contra immunitatem, quia gabella non exiguntur a Clerico, sed a solo laico venditore, vel empore, Ita Boëii. Busfat. Alexand. Purpuratus, Tiraquel. Valac. Menochius fibi contraria, mexi, Lazare, & alijs, & quos afferat idem Diana vbi supra qui nihil definit. Henr. qu. 2 l. 4o cap. 15. n. 5. Manus. tom. 3. qq Regul. q. 74. a. 7. Molina d. 66. 3. n. 5.

²⁹² *Hoc verius
mibi.*
Ego quidem existimo veriorem esse hanc sententiam. Nam illi Indirecte, in hac materia interdum go[n]gando lex non tendit directe ex verbis suis ad Ecclesiasticos granulos, nihil enim eis præcipit, vel ab eis exigit, vel eis ubet aliquid specie quidem externa subditos solum gravando, vel eis precipiendo: fed in tali materia, vel talibus circumstantiis, que ostendunt, id præcipi, vel exigi ad finem granandi per circuitum illum Ecclesiasticos, quibus directe præcipi non poterat. Directe ergo legitur Ecclesiastica immunitas, quando imponitur gabella soluenda ab omnibus etiam Ecclesiasticis: tunc cum directe & immediata granatur ipse Ecclesiasticus, non mediante viro alio ex eis us granandise Ecclesiastici granamen reimitur. Indirecte vero, quando præceptum, vel onus imponitur laico ea intentione, ut consequenter Clericos graueat. v. gr. si laicus prohibetur ne vendant, vel laborent nisi cum licentia speciali Magistratus ea intentione, ut non detur licentia vendendi, vel laborandi pro Ecclesiasticis: hac prohibitus directe tendit ad Iacobos, ad Ecclesiasticos indirecte. Et quidem auctore. Sicut. de censur. d. 2. 1. fidei. secon. numer. 78. in hac materia indirecte lehonis multum ad statutus intentionem est attendendum.

Esco. & Mend. Theol. Mor. To. VII.

D V B I V M LXXVIII.

*Sina imo seu intentione grauandi Ec-
clesiasticos statuta circa Tributa fiant
laetiorne coruri immunitas cum obli-
gatione restituendi?*

²⁹³ *Nonnulla
suppono.*
Inovo dub. proximo, in haec materia laetioris insincke mutum attendendum est, le ad intentionem statutis. Nam hec intentio sola non sufficeret: quando tamen actio externa apta est ad novendum conuenienter Ecclesiasticis, mutum refert, quod ex illa intentione fiat, ad hoc, ut aliquis dicatur, Ecclesiasticae immunitatem violare. Putarijam tamen intentionem sufficere presumptam, ut lex illa intelligatur illicit: quando scilicet circumstantiae tales sunt, de quibus presumimus ordinari a statuente ad eum finem grauandi consequenter Ecclesiasticos. Ideo enim in cap. ultim. de immunitate Eccle. in 6. de eiusmodi factis discutatur. Cum talia in derogationem Ecclesiasticae libertatis presumantur. Quia nimur presumptio in talibus circumstantiis, efficit, quod granamen Ecclesia intendatur. Exemplum exhibeo: si gabella imponatur mercatoribus afferentibus Ecclesiasticos libros, v. gr. Mifsalia, Breneria, Durnaria, nam talis lex specialiter exigens ab afferentibus tales libros in particulari, secum afferat presumptiōnem, quod Princeps laicus intendebat gabellam eo modo ab Ecclesiasticis ex gerere: quos quia directe granare non poterat, imponit onus illud tollendum a mercatoribus laicis, ut ipsi carius vendant Ecclesiasticis. Quare illam iudicio esse indirectam huius immunitatis lesionem prohibitam. Quæsiemur itaque, an si animo ledendi Ecclesiastica immunitatem haec fiant, lesio huiusmodi sit cum restituendi obligatione?

²⁹⁴ *Non est cum
licet contra
immunitatem
delinqutatur, ma-
lus tamen animus non facit, ut resque alio
restituendi
quam non erat contra iustitiam, & obligatio-
nem restituendi alterat. Sic Sanch. l. 2. consil.
c. 4. dub. 55. n. 42.*

²⁹⁵ *Est cum
obligatione
restituendi.*
Esit cum restituendi obligatione. Quia si ille animus facit, quod sit contra immunitatem, & ideo peccatur: sufficit etiam, ut sit contra iustitiam, & cum onere restituendi. Nam quoties contra immunitatem aliquid exigitur, iniuste exigitur. Ita Richardus quodlibet. 2. quest. 30. articulo sexto Cardinal. Lugo tomo secund. de iust. d. 36. n. 139.

²⁹⁶ *Hoc sen-
tientiam ve-
riorem est
exsistim.*
Probabiliorum hanc sententiam esse credo. Quia P. Sancij ratio probaret etiam, quod non peccatur. Animus enim habendi illud laicum a Clericis non facit, quod sit contra eum immunitatem id, quod ex iure contra immunitatem non erat, sufficit tamen non intentio, sed in talibus circumstantiis, quae

Ec. 3 fecum

330 Theologiæ Moralis Lib. LXI.

secum afferant præsumptionem , quod in odium Clericorum fiat, quia immunitas, haec dat ius Clericis , ne eorum grauamen intenderetur , seu ne fiant talia statuta , que in talibus circumstantiis ordinata sunt ad eorum grauamen. Nec sufficit dicere , quod tunc peccatur quidem contra charitatem, non vero contra immunitatem, si enim peccatum est , non est contra solam charitatem , nec enim obligaret charitas ad amittendum lucrum illud à Clericis , quod iustè posset haberi ob publicam necessitatem , & quod nullo Religionis , vel Ecclesiæ præcepto esset prohibutum. Si ergo peccatur , est , quia Ecclesia prohibet indirecta etiam grauamina , hoc est , talia , quia in eis circumstantiis præsumuntur esse ad Ecclesiasticos per circuitum aggrauandos.

non potest à Clericis exigiri; quia esset verum tributum , & non merum pretium.

D V B I V M LXXX.

In predictis casibus excusantur imponentes illas gabellas generaliter , quando protestantur , se in anni fine reddituros Clerici quod per modum gabella soluerunt?

Exclusantur quidem , quia ad vitandam confusioneum Clerici communi petio ⁴⁹⁹ Excusantur , sicut alij cines laicis , & in fine ^{tur quidem} anni eis restituunt quod in more tributi soluisse cum instrumento affirment , iuxta maiorem , vel minorem quantitatem , quam illo anno emerunt. Porro hoc sit convenientibus Clericis. Sic Diana p. 1. r. 2. resol. 4.4. differens Panormi id licet fieri. Cardinal. Lugo. to. 2. de iust. d. 36. n. 14.1. pro hac pugnat tentativa.

Non excusantur , quia negari non potest , ³⁰⁰ Clericis non leue incommodum ex hac non ^{sunt} cantela prouenire & abfolire dum eis non ^{sunt} restituunt quod in more gabellæ cum aliis soluerunt , tributarij else videbuntur. Ita Duardus in Bul. Cana l. 2. can. 18. q. 15. n. 3. Alteri. to. 1. de censur. l. 5. d. 19. cap. 3. Vnde monet Duardus , ut ad vitandam excommunicationem , current exigentes Clericis restituere aliquid plus in fine anni in illius incommode , & intereste compensationem.

Primam sententiam probabiliores else ³⁰¹ indicio. Non enim video , videntur hoc sit contra immunitatem , cum non cogatur Clerici ad aliquam contributionem , vel aliquod amplectiori grauamen , sed ipsi voluntarie velint , ad vitandas publicanorum frades suani exemptione executioni modo illo scripтори , ac faciliori mandari. Consilium autem Duardi mihi nullo modo placet. Nam accepere plus aliquid pro incommodo pecunia ante data , cetera vñsa manifesta , nisi ob lucrum celsant , vel damnum aliud emergens preter parentiam pecunia acciperetur. Neque etiam hoc modo censura vitetur , quia si id fieret innotescit Clericis , iam imponeretur eis aliquod onus , cogendo eos ad impunitum sub vñsa : quod aliquod onus esse negari non potest. Si autem in ipsis contentientibus , nec vñsa grauam ex hoc sentientibus , non est necesse plus aliquid dare.

D V B I V M LXXXI.

Quando non ex fine exigendi à Clerico indirecte , nec hoc intuitu gabella imponitur , estne contra immunitatem Ecclesiastica exige gabbellam à venditore laico , etiam quando Clerico vendit?

Non est contra immunitatem. Quia tunc ³⁰² gabella non exigitur à Clerico , sed à ^{Non est} laico , contra

ESCOBAR
Theos: Mor.
Tom: V. VI. VII.
Edu-

²⁹⁶ **Q**uando exiguum est pretium , quod additur , nec imponitur ad grauandum Clericos non est contra immunitatem , quia id potest statui iuste ut pretium commune. Sic nonnulli Doctores , quos afferre Diana p. 1. r. 2. resol. 4.5.

²⁹⁷ Est contra immunitatem Ecclesiasticam , Contra immunitatem , quia tunc secundario & indirecte grauantur Clerici. Ita alij , quos ipse Diana afferit , ac sequitur.

²⁹⁸ **A**uctor hanc sententiam alio citioribus in viuierum , atque etiam Clericis illud onus immediate imponatur , & damine de fidei , va lidiori qui dem. Hoc dicendum existimo , rationem autem mihi non placere ingenuè fator. Nam Clerici tunc directe grauantur , cum omnibus tiam alio citioribus in viuierum , atque etiam Clericis illud onus immediate imponatur , & nullus alio mediante cui mediatis videatur imponi docet Sanch. l. 2. consil. o. 4. dub. 55. m. 47. Quando ob necessitatem publicam Granate statutum fuit , ut extra sacra capitula articulatum , quæ prius dimidio argenteo pauperibus communis civitatis lege dabatur , tribus argenteis venderentur , & augmentum illud ad publicam illam necessitatim cederet. Quod statutum Sanchez merito dixit esse contra immunitatem , quatenus Clerici cogebantur illo pretio emere. Quod licet potius statui infle ut pretium , tunc tamen non erat pretium vendori dandum cum apud ipsum non maneret ; sed erat tributum solvendum ad communes necessitates , sicut si pretium carnium statuatur dimidium argentei , iustum esset , & Clericus deberet illud solvere , statumen cum prius minoris venderetur , auctum est vsque ad argenteum ; ut aliquid ex illo ad publicos usus accipiatur , iam ille excessus

immunitatem. laico, qui debet solvere ex bonis suis; nempe ex pretio, quod à Clerico acceptit. Et quamvis aliquando ex occasione carius vendat proprius onus consequens, quod habet solvendam gabellam, id tamen est per accidens, & idem fieri contingit, quando mercatores in Urbis ingredi gabbellam solvant ex mercibus, quas postea carius eam ob causam etiam Clericis vendunt. Ratio est, quia tunc non fit directe contra immunitatem, cum nihil petatur à Clerico, nec etiam in directe, cum non petatur à laico ob eam finem, ut Clericus consequenter soluat. Sic Card. Lugo *to. 2. de iust. d. 36. n. 142.*

303 Est contra immunitatem. Quia in hoc casu videtur auferri Clericis libertas, quam habent contrahendi cum laicis, nam eo ipso, quod laico gabella imponitur in ipsomet contratu, prohibetur laico, ne contrahat cum Clerico nisi cum illo onere gabbellam solvendi. Non videtur autem posse prohiberi contractus vni, quin eterque contrahens gravetur, cum contractus indissimiliter vtrumque recipiat contrahentem. Sicut è contra quanto datur facultas contrahendi vni, alteri data censetur, ob eandem rationem. Ita graves doctores, quorum meminit Lugo *citamus.*

304 Vtramque sententiam probabilem facis esse reor. Eligo mihi primam, quam veriorem esse crederem. Quia immunitas Clericorum non obligat Principem laicum, ut nihil petat a laicis, ex quo consequenter Clerici aliquod damnum tentant. Hoc enim fere impossibile videtur, cum ex qualibet gabella consequatur,

quod laici aliunde sibi prouidere debeant plus exigendo in aliis contractibus, etiam cum Clericis, sed solum obliget, ne petatur vlo modò à Clerico aliquid, neque caries à laicis in illis circumstantiis, quæ offendantur, id fieri, ut consequenter aliiquid à Clericis extrahatur, quod est agere indirecte contra immunitatem. Monstrarim tamen, in iis omnibus casibus, in quibus ex grauamine laicis imposito gravantur consequenter Clerici carius ementes, vel quodlibet aliud onus subeuntes, non posse Clericum prohiberi, ne aliunde sibi prouideat de iis rebus, si possit. V.g. si laicis vendentibus carnes, vel vinum imponitur gabella non Clericorum intuitu, nec vt hi consequenter solvantur non posse prohiberi, quod Clerici possint offerre sibi vinum, vel carnes aliunde, vt meliori ea pretio habeant. Hoc enim est directe gravare Clericos contra libertatem, quam habent sibi, undecimque voluerint, promidendi. Similiter si Rex sibi sibi referat potestatem faciendi chartam, & postea, aucto eius pretio, lucrum ad publicam necessitatem deferrat, Clerici prohiberi non possunt, ne sibi chartam faciant, si possint, vel meliori modo prouideant. Quia hoc est contra eorum immunitatem, ac libertatem. Et sic de aliis similibus indicandum esse non cubito. Item quod mercatores afferentes aliquas merces gabellam in ingressu solvant, & ideo eas postea carius vendunt. Non enim Clerici prohiberi possunt, quod faciant sibi eas merces afferri abique vlo onere gabellam solvendi: alioquin iam exigetur à Clerico,

Ec 4 LIBER